

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	25-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen		
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	351
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10092
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	41
Andre medlemmer i gruppen:	313, 233

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Forming med formål - en undersøkelse med utgangspunkt i
Barnehageprisen for Kunst og Kultur

Purposeful shaping – a research based on The National Award of
Kindergarten Artistry and Culture

Kandidatnummer: 313, 233, 351

BLUBACH301 22/23

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Barnehagelærerutdanning

Veileder: Ingvard Bråten

Innleveringsdato: 24.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Sammendrag

I denne bacheloroppgaven ønsker vi å besvare problemstillingen: *Hva kjennetegner god formingsfaglig praksis under prosjektarbeid i barnehagen?* Dette kommer vi frem til ved analyse av tidligere vinnerprosjekter av den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur. Utdypende informasjon får vi av to intervjuobjekter med tilknytning til barnehageprisen, og erfaring med kunstfaglig prosjektarbeid i barnehagen. Barnehageprisen er en pris som utdeles av Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) annethvert år. Dette for å fremme og belønne kunstfaglig praksis i barnehagene. Prisen gis til barnehager som gjennom pedagogisk dokumentasjon viser til gode prosjektarbeid knyttet til kunst og kultur. Ved å basere undersøkelsen vår på tidligere vinnere av barnehageprisen, håper vi å kunne trekke frem elementer som kjennetegner god formingsfaglig praksis under prosjektarbeid.

Vi velger å avgrense undersøkelsen vår til syv prosjekter som involverer forming som hovedelement. Ved analyse av disse syv prosjektene kommer vi frem til seks kategorier som definerer god formingsfaglig praksis i barnehagen; *barns medvirkning, utforskning, varighet, tverrfaglighet, forankring*, og til slutt *barnehager med spesielle formål*. Intervjuene vi gjennomfører både bekrefter og videre utfyller disse kategoriene.

Abstract

In this bachelor thesis we want to answer the question: *what characterizes good artistic practice during kindergarten project work?* We reach a conclusion by analyzing previous winners of *Den Nasjonale Barnehageprisen for Kunst og Kultur* (The National Award of Kindergarten Artistry and Culture) as well as interviewing two subjects with a connection to the award with expertise regarding artistic and cultural project work in kindergartens. The Award of Kindergarten Artistry and Culture is distributed by the National Centre of Artistry and Culture in Education as a means to promote and reward artistic practice and cultural dissemination in early education. The award is allotted to kindergartens who, through educational documentation, show outstanding project work connected to creativity and culture. By basing our research on the recipients of the Award of Kindergarten Artistry and Culture, we want to achieve an understanding of what characterizes good artistic practice during kindergarten project work.

We choose to limit our research to seven projects involving shaping (sculpting, illustrating, exploring materials etcetera) as a key element. Our research results in six categories that define good creative project work in the kindergarten: children's presence in decision making, exploration, duration, interdisciplinarity, equal participation and understanding amongst the staff, and financial aid or special purpose kindergartens. The interviews we conducted confirm and further elaborate on our results.

Innhold

1.0 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling	5
1.2 Om barnehageprisen	6
1.3 Problemstilling	6
1.4 Begrepsavklaring	7
1.5 Oppgavens oppbygging og avgrensing	8
2.0 Teori	8
2.1 Reggio Emilia	9
2.2 Pedagogisk dokumentasjon	9
2.3 Prosjektarbeid	10
2.4 Barns medvirkning	11
3.0 Metode	12
3.1 Valg av metode	12
3.2 Valg av informanter	12
3.3 Intervju som metode	13
3.3.1 Gjennomføring av intervju	14
3.4 Valg av datamateriale for analyse	14
3.5 Etske hensyn	17
4.0 Empiri	18
4.1 Barns medvirkning	18
4.2 Utforskning	19
4.3 Varighet	20
4.4 Tverrfaglighet	20
4.5 Forankring ved prosjektet	21

4.6 Barnehager med spesielle formål.....	23
5.0 Drøfting.....	24
5.1 Barns medvirkning.....	24
5.2 Utforskning.....	26
5.3 Varighet.....	28
5.4 Tverrfaglighet.....	30
5.5 Forankring ved prosjekter.....	31
5.6 Barnehager med spesielle formål.....	33
6.0 Avsluttende refleksjoner.....	34
7.0 Litteraturliste.....	36
7.1 Litteraturliste prosjektarbeid.....	38
8.0 Vedlegg.....	39
8.1 Vedlegg 1: Analyse av prosjektarbeid.....	39
8.2 Vedlegg 2: Intervjuguide.....	50
8.3 Vedlegg 3: Samtykkeskjema.....	52
8.4 Vedlegg 4: Referat fra intervju Ingrid Skarprud.....	56
8.5 Vedlegg 5: Referat fra intervju Kathrine Pedersen.....	59

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Kunst, kultur og kreativitet skal ifølge rammeplanen ha en bevisst plass i barnehagens hverdag (Utdanningsdirektoratet, 2017). I Rammeplanen står det “Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk.” og at barna skal “bearbeide inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne”. (Utdanningsdirektoratet, 2017). Det sies at “Grunnlaget for barnets forståelse av seg selv i samfunnet bygger på en grunntanke om at barns undring over handling og holdninger skapes i møte med andre” og at “mennesket kan bare bli seg selv ved å bli anerkjent av den andre” (Frisch, 2018, s. 23). Letnes forteller at “Begrepet *skapende* (...) anses som en sentral komponent i barnehagens virksomhet” (Letnes, 2018, s. 56).

Sæbø skriver også at barn fra første stund er preget av kroppslig og nysgjerrig utforskertrang som utvikles til undrende, fantasifull og lekende utforskertrang (Sæbø, 2017, s.17). Men at “denne menneskelige medfødte og kreative væremåten er bare en *mulighet*, en mulighet som trenger sosial og kulturell stimulering for å utvikles til beste for barnet og samfunnet” (Sæbø, 2017, s.17). Det er barnehagens ansvar å legge til rette for barns kunstfaglige opplevelser, kreativ utforskning og skape en kulturarena hvor barn får erfare undring, glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap (Sæbø, 2011, s.18). De kreative fagene skal ha en tydelig plass i barnehagehverdagen for barnas utvikling, lek og læring, men hvordan gjør man dette på best mulig måte?

Som tre kommende barnehagelærere med fordypning i faget *Kunstfaglig Arbeid i Barnehagen*, sitter vi med en viss kunnskap og et engasjement for det skapende kunstfaglige. Det er i tillegg flere eksempler i faglitteratur, som nevnt ovenfor, som vektlegger viktigheten av å arbeide med kunstfagene i barnehagen. I denne sammenheng ønsker vi å undersøke hva som skaper kvalitet i det kunstfaglige arbeidet i barnehagen. Dette ønsker vi å gjøre gjennom å analysere vinnere av barnehageprisen med fokus på kunst og forming.

1.2 Om barnehageprisen

Barnehageprisen er en pris som utdeles av Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) annethvert år. KKS jobber for økt interesse og kvalitet i kunst- og kulturfagene i barnehage og i grunnopplæringen. De tilbyr kurs og konferanser og har en omfattende digital ressursbase (KKS, u.å.). Siden 2008 har KKS delt ut den nasjonale barnehageprisen. Dette er fordi de ønsker å løfte frem bruken av kunsthøg og estetiske læringsprosesser i barnehagen og for å oppnå inspirasjon og læring for hele sektoren. Prisen blir delt ut av en jury som består av fagfolk fra ulike deler av barnehagefeltet.

1.3 Problemstilling

I denne oppgaven ønsker vi å se på formingsprosjekter i barnehagen ved å belyse felles trekk i barnehager som har vunnet Den nasjonale Barnehageprisen for kunst og kultur for prosjekter relatert til formingsfaget. Vi har utarbeidet problemstillingen:

Hva kjennetegner god formingsfaglig praksis under prosjektarbeid i barnehagen?

Vi svarer på problemstillingen vår via analyse av pedagogisk dokumentasjon og prosjektbeskrivelser med utgangspunkt i barnehagenes søknader, juryens begrunnelse for tildeling av pris, og på intervjuer av personer med tilknytning til Den Nasjonale Barnehageprisen for Kunst og Kultur. Som tidligere nevnt blir vurderingen av vinnere gjort av fagfolk som for eksempel barnehagelærere, kunstnere og profesjonsutdannede. Vi mener derfor at en analyse av vinnerprosjekter og juryens begrunnelser bør kunne si noe om hva som er gode kvaliteter i kunstfaglige prosjektarbeid. Vi håper at vi på denne måten kan belyse hva som gjør at de presterer kunstfaglig og pedagogisk.

1.4 Begrepsavklaring

Noen sentrale begrep i vår oppgave er forming, prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon. For å gi mening til resten av oppgaven velger vi å forklare betydningen vi legger bak de ulike begrepene.

Forming

Når vi bruker begrepet forming i vår oppgave, mener vi å skape form. Dette er en skapende prosess hvor man undersøker og prøver ut forskjellige materialer, enten i påvente av et ferdig resultat eller som del av en prosess (Bakke, 2017, s. 133) . Forming kan for eksempel inkludere illustrasjon, skulpturering, landart og tekstilkunst.

Prosjektarbeid

Vi følger i vår oppgave Utdanningsdirektoratets definisjon av prosjektarbeid. Her anses et prosjektarbeid som et prosessorientert arbeid med utgangspunkt i et tema eller et fenomen som barna er opptatt av. Her er hensikten å skape en arena for utforskning, fordypning og forståelse (Utdanningsdirektoratet, 2018).

Pedagogisk dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon er ifølge Utdanningsdirektoratet (2018) en arbeidsmåte som handler om å gjøre pedagogisk arbeid synlig og åpent for tolkning, dialog, diskusjon og innsikt (Utdanningsdirektoratet, 2018). Reggio Emilia pedagogen Tiziana Filippini deler pedagogisk dokumentasjon inn i tre faser: observasjon, dokumentasjon og interpretasjon eller tolkning (Carlsen, 2021, s. 140). Pedagogisk dokumentasjon skapes når innhentede observasjoner dokumenteres, tolkes, og arbeides videre med.

1.5 Oppgavens oppbygging og avgrensing

I denne oppgaven begynner vi med å gå over relevant teori til oppgavens tema, dette er for å ha en base for den kommende dataanalysen. Deretter presenterer vi resultatene fra dataanalysen og intervjuene for så å knytte dem opp mot teori og egne refleksjoner. Til slutt tar vi for oss avsluttende refleksjoner for å besvare problemstillingen vår. Vi velger å avgrense oppgaven til å bare omhandle et utvalg prosjekter relatert til formingsfaget ettersom vi kan gå mer i dybden ved å kun fokusere på forming. Vi velger også å avgrense til forming, i motsetning til musikk eller drama basert på vår generelt større personlige interesse for forming som del av kunstfagene.

2.0 Teori

Vi velger å ta utgangspunkt i teori tilknyttet Reggio Emilia i vår oppgave, ettersom filosofien har hatt stor påvirkningskraft på barnehagepraksisen verden rundt, inkludert her i Norden. Vi ser i tillegg tydelige spor av Reggio Emilias innflytelse på Rammeplanen, spesielt på barnesyn, medvirkning og pedagogisk dokumentasjon (Utdanningsdirektoratet, 2017). Vi velger også å trekke frem teori som faller under Reggio Emilia filosofien, men som organiseres inn i egne punkter ettersom de i vår oppgave har stor betydning og dermed får et behov for å utdypes individuelt. Barns medvirkning er av stor betydning både i Reggio Emilia og i norske barnehager. I tillegg tildeles barnehageprisen for kunst og kultur basert på de enkelte barnehagenes kunstfaglige prosjektarbeid med tilhørende pedagogisk dokumentasjon, som er sentralt i Reggio Emilias barnehagefilosofi. Pedagogisk dokumentasjon står også sentralt i vår oppgave siden god pedagogisk dokumentasjon i søknadstekstene er en forutsetning for å vinne barnehageprisen. Flere av barnehagene har også i sine bidrag til barnehageprisen nevnt at de inspireres og tar utgangspunkt i Reggio Emilia i sitt arbeid.

2.1 Reggio Emilia

Reggio Emilias barnehagefilosofi er en pedagogisk filosofi basert på barnehage-praksisen med opprinnelse i byen Reggio Emilia, som befinner seg i Nord-Italia. Filosofien har tatt form i løpet av de siste 60 årene i et profesjonelt fellesskap under påvirkning av kommunens første barnehagesjef, Loris Malaguzzi, samt flere andre anerkjente teoretikere verden rundt (Carlsen, 2021, s.18). Filosofien bygger på et grunnsyn om barnet som aktør og på barnets påvirkningskraft over egen kultur og kunnskap. I Reggio Emilias barnehagefilosofi vektlegges i tillegg prosjekter, både korte og langvarige, som preges av utforskende barn og voksne (Carlsen, 2021, s.18). Disse små og store prosjektene observeres, dokumenteres og arbeides videre med, alt med barna i fokus. Vi vil utdype videre om prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon senere i teksten.

Barnehagepraksisen i Reggio Emilia preges av en såkalt atelierkultur. Her ansetter barnehagen en atelierist med ansvar for et eget arbeidslokale i barnehagen, et atelier, med formål om å tilgjengeliggjøre og skape interesse for estetisk virksomhet hos barna (Moe, 2018, s.180). I atelieret vil materialene være synlige og tilgjengelige for barna for å skape impulser til skapende virksomhet. Materialene blir gjerne plassert på barnas øyenivå. Samtidig utsmykkes atelieret med sitteplasser, verktøy, bilder og ferdige kunstverk. Denne utformingen åpner for barnas deltakelse.

2.2 Pedagogisk dokumentasjon

Bruken av og uttrykket pedagogisk dokumentasjon stammer fra de kommunale barnehagene i Reggio Emilia, men bruk av pedagogisk dokumentasjon er nå blitt anerkjent og ekspandert gjennom verden og er ikke bare forbeholdt Reggio Emilia barnehager (Utdanningsdirektoratet, 2018). Pedagogisk dokumentasjon bidrar som tidligere nevnt til å synliggjøre barnehagehverdagen og barnehagens oppfyllelse av kravene som stilles til barnehagepraksisen for omverden. Pedagogisk dokumentasjon skapes når innhentede observasjoner dokumenteres og arbeides videre med. Ifølge Malaguzzi innebærer observasjon å fordype seg i både barnet og emnet som barnet holder på å undersøke uten å objektivisere barnet eller interesse-emnet

(Carlsen, 2021, s. 141). I denne sammenhengen vil observasjoner i barnehagen være mer enn å bare se, men også å ta i bruk luktesans, hørsel, smak og berøring for å danne et helhetlig bilde av situasjonen.

Observasjonene dokumenteres gjennom bilder, video, audio, eller på skriftlig måte via en praksisfortelling, deltagende observasjon, eller løpende protokoll. Metode for dokumentasjon avhenger av hva man ønsker å fange opp. Det blir observatørens oppgave å tolke den aktuelle situasjonen og gjøre den forståelig for mottakeren som han eller hun ønsker å dele materialet med (Carlsen, 2021, s.141). Mulighetene for dokumentasjon av barn i barnehagen av strenge personvernlover og egen profesjonsetikk. Det blir også viktig å være bevisst på at innhentet materiale, spesielt skriftlig materiale, ses gjennom observatørens øyne og dermed påvirkes av hans eller hennes kunnskap og holdninger. Innhentet informasjon vil deretter bli grunnlag for tolkning og dialog mellom personale, foreldre og barn. Man kan deretter gjøre nye observasjoner basert på resultatene som avdekkes. Pedagogisk dokumentasjon kan derfor anses som å gå i rundgang.

2.3 Prosjektarbeid

“Prosjektarbeid som lærings- og arbeidsform i barnehagen kan i stor grad sies å være inspirert av det pedagogiske arbeidet i de kommunale barnehagene i Reggio Emilia.” (Torsteinson, 2017, s. 164) Vi velger å omtale prosjektarbeid i vår oppgave ettersom det er nært tilknyttet arbeid med pedagogisk dokumentasjon og er essensielt for å forstå prosessen de forskjellige barnehagene har gått gjennom for å skape prisvinnende prosjektarbeid. Tradisjonelt sett har begrepet prosjektarbeid i barnehagen blitt tilknyttet arbeidsformer i personalet med mål om endring, men fungerer også nå som et samlebegrep for videreføring av såkalte emne- og temaarbeid i barnegruppen hvor barna har påvirkningskraft (Torsteinson, 2017, s.163-164).

Et moderne prosjektarbeid starter som regel med en observasjon av en interesse eller impuls fra barna tilknyttet et tema eller fenomen. Dette emnet kan barna uoppfordret vise interesse for, eller bli introdusert til av personalet. Det blir personalets oppgave å fange opp og dokumentere denne impulsen for å skape en bakgrunn for et eventuelt prosjektarbeid. Ifølge Carlsen (2021) er valg

av tematisk innhold og forhandlingene som foregår mellom barn og personale, essensielt for prosjektets videre utvikling (Carlsen, 2021, s. 155). Etter temaet velges, diskuterer personalet og setter rammer for prosjektets løp. Dette kan innebære å avklare hvor de ønsker at prosjektet skal gå, hvilke barn som kan delta og tidsrammer som settes for aktivitetene og for selve prosjektet.

I et prosjektarbeid vil pedagogisk dokumentasjon være essensielt for å gi barna fremgang i sine undersøkelser. Her vil personalet observere, dokumentere og tolke barnas interesser og reaksjoner til ulike elementer i prosjektet samt nye interesser som fremkommer på veien. Dette gir de voksne en sjanse til å invitere til videre utforskning. Samtidig vil den pedagogiske dokumentasjonen bidra til at både barn og personale ikke går for langt vekk fra den originale ideen for prosjektets handlingsløp (Carlsen, 2021, s. 152).

2.4 Barns medvirkning

Barns rett til medvirkning er et nyere fenomen som fulgte med det såkalte paradigmeskiftet i barnesyn som har vokst frem fra siste halvdel av forrige århundre. Her anses barnet som et subjekt med kompetanse, ressurser og muligheter fra starten av livet fremfor å anses som noe som skal formes til en fremtidig voksen. (Bakke, 2017, s. 20). Det relativt nye kravet til barnas rett til å medvirke i barnehagen støttes opp av en rekke offentlige forskrifter som for eksempel FNs barnekonvensjon, Barnehageloven og Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Ifølge Rammeplanen (2017) skal barn i barnehagen jevnlig få mulighet til aktiv alderstilpasset deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagevirksomheten. Dette innebærer blant annet at barnehagen observerer og følger opp barnas uttrykk og behov (Utdanningsdirektoratet, 2017). Barna i barnehagen har derfor et krav om mulighet til å påvirke seg selv og sine omgivelser. Dette bygger på en oppfatning av barn som kompetente aktører og er etter vår tidligere erfaring essensielt i prosjektarbeid i barnehagen for å vekke nysgjerrighet, engasjement og sikre deltakelse fra barnas side. Barns påvirkningskraft over barnehagehverdagen og gjennom prosjektarbeid er avhengig av at de voksne er åpne for barnas deltakelse. Ifølge Thorsteinson (2017) må personalet være åpne for barns innspill og meningsskapning i tillegg til å være villige til å reflektere over egen rolle i møte med barnas meninger og reaksjoner for at barns stemme skal kunne ha betydning for barnehagens innhold (Thorsteinson, 2017, s. 169). Voksen åpenhet

for barnas innflytelse samt iakttakelse av barnas impulser og interesser kan i flere tilfeller bli grunnlag for et prosjektarbeid.

3.0 Metode

I dette kapittelet gjør vi rede for valg av metode. Vi tar for oss hvordan vi går frem for å analysere vinnerprosjektene, utvalg av informanter og gjennomføring av intervjuene. Til slutt skal vi se på etiske hensyn vi tar i oppgaven.

3.1 Valg av metode

Metoden vi velger å ta i bruk er den kvalitative metoden. Det vil si at vi går mer i dybden for å få informasjon fra deltakerne eller informantene. Vi tar i bruk intervju, og vet da ikke på forhånd hvilke svar vi ender opp med å få (Dalland, 2020, s. 54-55). Vi velger å ta i bruk kvalitativ metode ettersom datamaterialet innhentet fra intervju gir mer omfattende svar enn en spørreundersøkelse kan gi. Den kvalitative metoden gir oss dermed et mer utdypet svar med oppfølgingsspørsmål og gir større innsikt i enkeltpersonens kunnskap (Dalland, 2020, s. 54-55).

3.2 Valg av informanter

Valget av informanter gjøres basert på et ønske om å møte personer med kjennskap til og kunnskap om barnehageprisen. Vi prioriterer også personer som har jobbet med det kunstfaglige i barnehagen. De to informantene vi ender opp med å bruke i vår oppgave velges ut ifra hvor relevant deres posisjon er for vår problemstilling.

Den første personen vi kontakter er Kathrine Pedersen, kontaktpersonen for KKS og tidligere jurymedlem. Hun blir kontaktet ettersom vi håper at hun kan fortelle oss mer om kriteriene for å vinne barnehageprisen og hva hun/juryen vil si kjennetegner god formingsfaglig praksis.

Den andre informanten vår er Ingrid Skarprud. Hun er utdannet kunstner og pedagog på Fakultetet for Kunst, Musikk og Design (KMD), har jobbet som kunstnerisk leder i barnehage og er nå lærer på Høgskulen på Vestlandet (HVL) på instituttet for kunstfag. Hun har også tatt del i to av prosjektene vi velger å analysere i denne oppgaven. Hun er i tillegg kommende jury-medlem for utdelingen av barnehageprisen i år. Vi tar kontakt med henne for å få et innblikk i hvordan det er å planlegge og jobbe med kunstfaglig prosjektarbeid i barnehagen.

3.3 Intervju som metode

“Å intervjuer handler om å hente ut informasjon fra en annen part, som en ikke får fra observasjoner.” (Løkken, 2013, s. 104-105). Vi kan si at det finnes to former av intervjuer, strukturerte og ustrukturerte intervjuer, også kjent som formelle og uformelle intervjuer. Den strukturerte intervjuformen innebærer at spørsmålene er formulert på forhånd, og skal bli stilt i kronologisk rekkefølge. Spørsmålene blir ikke endret på underveis i intervjuet og det blir som oftest ikke stilt oppfølgingsspørsmål. Dette er for at det skal være enklere å sammenligne svarene fra flere informanter (Løkken, 2013, s. 106-107). Den ustrukturerte intervjuformen innebærer at spørsmålene er mer spontane og at intervjuet foregår mer som en samtale. Intervjuets innhold er ikke nødvendigvis planlagt på forhånd, men kan være en dialog som oppstår spontant mellom for eksempel kollegaer. (Løkken, 2013, s. 107-108).

Intervjuformen vi velger å bruke er strukturert intervju, men også med noen kjennetegn fra ustrukturerte intervju. Intervjuet vårt kan derfor defineres som et semistrukturert intervju. Vi formulerer spørsmålene på forhånd, men er også åpen for å stille oppfølgingsspørsmål ut fra svarene vi får fra informantene underveis. Av personlig oppfatning kan vår intervjuform også sees på som et åpent intervju.

Den som intervjuer har i oppgave å registrere svarene som blir gitt. Registreringen kan bli gjort ved hjelp av opptaksutstyr eller skriftlig (Løkken, 2013, s. 104). Etersom vår første veileder ble sykemeldt og vi fikk utdelt ny veileder litt sent, ønsker vi å gjøre søknaden til NSD så kort som mulig slik at vi kan komme fortere i gang med intervjuprosessen. Vi bestemmer oss da for å ikke

bruke opptaksutstyr og heller skrive svarene ned for hånd. Ettersom vi er en gruppe på tre, har vi mulighet til at et gruppe medlem kunne lede intervjuet, mens to medlemmer skriver referat.

3.3.1 Gjennomføring av intervju

I forkant av intervjuene formulerer vi noen faste spørsmål til begge informantene, men også noen som de får hver for seg slik at intervjuet var i samsvar med deres posisjon (Vedlegg 2: Intervjuguide). Ingrid Skarprud får vi møte i person, mens Kathrine Pedersen blir intervjuet over Zoom ettersom hun ikke bor i Bergensområdet.

Som nevnt i avsnittet over, er vi to personer som noterer under intervjuene. Vi kan da supplere hverandre og gi et mer utfyllende og virkelighetsnært referat. Ved å ta i bruk skriftlig metode i referatet fremfor bruk av opptaksutstyr, blir referatet fra intervjuene nærmere et sammendrag fremfor ordrette sitater. I etterkant av intervjuene blir referatet sendt til informantene våre. De får lov å komme med kommentarer og gjøre eventuelle endringer. Dette er til stor hjelp i forhold til å fange og rette opp om vi har misforstått eller glemt noe.

3.4 Valg av datamateriale for analyse

Vi begynner prosessen med å skimle gjennom søknadene fra alle tidligere vinnerprosjekter fra KKS sin ressursbase. Her velger vi oss ut prosjekter med stort fokus på det formingsfaglige ettersom vi avgrensner oppgaven vår til å kun omhandle prosjektarbeid med fokus på forming. Vi er også åpne for tverrfaglige prosjektarbeid, så lenge de inneholder elementer fra formingsfaget. Vi forsøker i tillegg å innhente prosjekter spredt utover tiden Barnehageprisen har blitt utdelt og fra ulike barnehager. Dette er for å gi oss et helhetlig bilde av god formingsfaglig praksis og dermed svare best mulig på vår problemstilling. Et unntak gjøres når vi velger ut to prosjektarbeid fra Bortigard Barnehage ettersom et av våre intervjuobjekter, Ingrid Skarprud, har tilknytning til barnehagen og deres prisvinnende prosjektarbeider.

Vi ender etter denne prosessen opp med syv prosjekter som vi ønsker å utforske videre. Våre utvalgte prosjektarbeid blir nummerert for å lettere holde oversikt i oppgaven. Deretter deler vi

opp prosjektene slik at hvert medlem får utdelt to prosjektarbeid hver. Det syvende prosjektet blir lagt til senere og går gjennom samme prosess. Etter utdelt prosjekt skal gruppe-medlemmene lese og analysere prosjektarbeidet i dybden. Hvert medlem får i tillegg i oppdrag å skrive et sammendrag av sine tildelte prosjektarbeid samt notere ned juryens begrunnelse for tildeling av prisen. Deretter presenterer vi sammendragene for hverandre og diskuterer innholdet i prosjektene samt noterer ned likheter og ulikheter. Ut ifra presentasjonene av sammendragene, finner vi flere trekk ved prosjektene som går igjen. Dette gir et grunnlag for empiri- og drøftingsdelen samt utformingen av spørsmålene vi bruker i intervju av informantene våre.

Oversikt over prosjekter brukt til dataanalyse

Prosjektene som tas i bruk i vår oppgave ligger nummerert i en separat litteraturliste for å gjøre litteraturlisten oversiktlig og gjøre det lettere for leseren å finne frem til nettsiden for de aktuelle prosjektene.

1. Sammen Bortigard Barnehage 2017 - "Malingens Uttrykk"

Bortigard barnehage lot seg inspirere av malingen og ulike kunstneres uttrykksformer. De ønsket å gjøre kunsten mer levende og tilgjengelig for barna, og at barna skulle få erfaring med at kunst ikke har en fasit og gi rom for individuelle tolkninger og opplevelser.

2. Kulturbarnehagen Kirkebakken 2017 - "Se! Kjenn!"

Kulturbarnehagen Kirkebakken ønsket å legge til rette for, støtte og utvide barns estetiske erfaringer med maling som materiale og teknikk. Prosjektet involverte 1-2 åringer og løftet frem barns væremåter ved at barns sanseopplevelser og utforskning fikk lov til å være styrende. Personalet var opptatt av å anerkjenne og bidra til at barna får tro på egne ressurser og opplever mestring i hverdagen.

3. Akrobaten Barnehage 2011 - "Fra Siljustøl til Uglestøl - Kultur, arkitektur og kreativt gjenbruk"

Målet med oppgaven var at barna skulle bli bedre kjent med kulturlivet i barnehagen sitt nærmiljø, hvilke kulturskatter som fantes rundt barnehagen. De valgte en komponist som levde store deler av livet sitt i deres nærmiljø; Harald Sæverud. Han bodde i Siljustøl, et område flere av barna bodde i, og et turområde flere av foreldrene og barna aktivt brukte.

Sæverud var en komponist med kjærlighet for dyr og naturliv, slik som ugler og steiner. spesielt en ugle som satt utenfor vinduet hans på Siljustøl. Prosjektet startet på høsten og uglene ble noe veldig konkret og spennende for barna å fokusere på.

4. Klosteret Barnehage 2010 - "Jeg"

Klosteret barnehage vant i 2010 Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur for prosjektet "Jeg" - maling, drama og filosofi i barnehagen. Gjennom prosjektet fant barnehagen inspirasjon fra Bergen kunstmuseum sin utstilling fra høsten 2009 av Ludvig Eikaas sine verk, spesielt hans mange portretter og selvportretter. Bildet "Jeg" åpnet opp for flere måter å se seg selv på og ble dermed et grunnlag for barnas filosofering rundt egen identitet og det følgende prosjektet.

5. Røkeberg natur- og kulturbarnehage 2010 - "Skulpturpark"

Prosjektet barn og kunst startet i 2007 og var i 2009-10 i siste fase som handler om kunst for barn. Tidligere fokus på kunst med og av barn. Målet nå var å skape kunst for barn i uteområdet sitt. 5 kunstnere kom sammen for å skape en skulpturpark for barna.

6. Svartlamon kunst- og kulturbarnehage 2009 - "Monsterskjelettet Mario"

Basert på de eldste barnas interesse knyttet til monstre og skjeletter. Personalet lot barna utforske modeller av menneskeskjeletter, hodeskaller fra sauer og diverse kjøttbein. På et punkt fikk de tilgang til en anatomisk dukke og en hjerne fra senteret for hukommelsesbiologi ved NTNU. I tillegg ble barna oppmuntret til å samle informasjon på egen tid via internett, tegninger og skisser av skjeletter. I forbindelse med åpningen av og forventninger til samarbeid med det da nyopprettede Remida-senteret i Trondheim, bestemte barnehagen seg for å lage en gave til senteret. Gaven skulle være et monster-skjelett.

7. Sammen Bortigard Barnehage 2021 - "Mellom, Sammen"

Her brukte Bortigard kunsten for å skape en fellesskapsfølelse og et inntrykk av at kunsten jobbes med på alle avdelinger. Her tok de utgangspunkt i tre kunstnere som arbeider på forskjellige måter. Barna kommuniserte på tvers av avdelingene gjennom kunsten.

3.5 Etiske hensyn

Ettersom vi skal intervju, behandle informasjon som omhandler andre mennesker, og ha med personopplysninger i bacheloren vår, må vi sende søknad til Norsk senter for forskningsdata (NSD). NSD er et personvernombud som må brukes for eksempel i sammenheng med oppgaver som behandler personopplysninger. Søknaden må bli godkjent før en kan gjennomføre intervjuet (Dalland, 2020, s. 168-169).

Før eventuell deltakelse i intervjuet, sender vi et informasjonsskriv til de potensielle informantene våre. Her informerer vi om at deltakelse er frivillig og at samtykke kan trekkes når som helst uten videre spørsmål. Vi sender ut et samtykkeskjema, som informantene skal lese gjennom og signere, da “Et samtykke er bare gyldig hvis det kan dokumenteres” (Sikt, u.å.). Ved å signere gir informantene samtykke til at vi kan intervju dem, at vi kan bruke informasjonen vi får til vår bachelor og at vi kan ha med personopplysninger for å bekrefte deres kompetanse. Informantene får også mulighet til å lese gjennom et referat fra intervjuet, og eventuelt gjøre endringer på deres utsagn før vi bruker informasjonen i bacheloren. I tillegg blir informantene tilsendt spørsmålene på forhånd, slik at de har mulighet til å forberede seg. Vi velger å ikke anonymisere informantene våre siden deres utdanning og stilling er relevant for vår bachelor. Dette blir informantene opplyst om i informasjonsskrivet. Deres kompetanse og erfaringer gir kredibilitet, og er en sikker kilde. Hvis vi velger å anonymisere dem, vil ikke deres ord og utsagn ha like stor tyngde.

4.0 Empiri

I denne delen av oppgaven ønsker vi å belyse resultatene fra vår forskning. Vi analyserer den pedagogiske dokumentasjonen i søknadstekstene fra utvalgte vinnerprosjekter, samt juryens begrunnelse for tildeling av prisen. Gjennom denne metoden finner vi en rekke fellestrekk ved anerkjente gode formingsfaglige prosjektarbeid i barnehagen. Disse blir videre bekreftet og utdypet gjennom intervjuer av to personer med høy kunstfaglig kompetanse og tilkobling til barnehageprisen for kunst og kultur, Ingrid Skarprud og Kathrine Pedersen. Vi velger å dele empirien inn i kategorier. Senere benytter vi de samme kategoriene i drøftingen.

4.1 Barns medvirkning

I vår dataanalyse ser vi at alle utvalgte vinnerprosjekter prioriterer og viser til barnas medvirkning gjennom prosjektarbeidets løp. Det er likevel variasjon i hvordan og i hvilken grad barns medvirkning kom frem. Prosjektarbeidene kan til tider ha et startpunkt basert på barnas interesser og impulser eller la barnas meninger fungere som en drivkraft for videre utvikling gjennom prosjektets løp, samtidig som de voksne setter rammer for og veileder barna. Prosjekt nummer 6 *Monsterskjelettet Mario*, som mottok sin pris i 2009, startet sitt prosjekt med grunnlag i barnas uttrykte interesse for monstre og skjeletter via illustrasjon. Barnas impulser og interesser ble deretter videreutviklet mot et felles mål om å donere en gave, et monsterskjelett, til det nyåpnede ReMida senteret i Trondheim (Kunstkultursenteret, 2023). Her var barnas interesser et startpunkt for arbeidet, men også en påvirkningskraft for veien prosjektet endte opp med å ta. Pedersen bekrefter i vårt intervju at juryen for barnehageprisen vektlegger at barnas medvirkning står sentralt når de gjennomgår søknadstekstene fra de ulike barnehagene (K. Pedersen, personlig intervju, 02. mai 2023).

Medvirkning trer også frem indirekte ved at barnas interesser, behov, og forutsetninger, både individuelle og aldersrelaterte, blir overveid og tatt hensyn til i de voksnes planlegging og utforming av prosjektarbeidene. I prosjekt 1 *Malingens Uttrykk* kom barnas medvirkning frem gjennom at barnas behov for følelsesforvaltning ble ivaretatt og arbeidet med gjennom kunstfaglig arbeid. Her tok barnehagen utgangspunkt i fem ulike kunstnere med ulike

uttrykksmåter som personalet allerede var godt kjent med. Kunstnerne ble knyttet opp mot forskjellige følelser som barna kunne kjenne seg igjen i og presentert til barna gjennom personalet, da ofte kledd ut som kunstnerne. Kunsten og kunstnerne ble også presentert på en måte tilpasset barna. Dette gjaldt spesielt kunstneren Niki De Saint Phalle, som ble knyttet opp mot sinne, aggresjon, sorg og urettferdighet. Ifølge Ingrid Skarprud, som deltok i dette prosjektet, skapte Phalles kunst debatt blant personalet ettersom kunstneren tok i bruk våpen i sin kunstneriske prosess ved å skyte på ballonger fylt med maling (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april. 2023). Dette ble tilpasset barna og barnesynet ved at barna fikk kaste svamper dekket i maling på en vegg. Motivasjonen bak Phalles kunst ble også forklart på en måte tilpasset barna. Phalle ble nemlig seksuelt misbrukt av sin far og brukte opplevelsen som en motivasjon bak kunsten. Phalles motivasjon ble presentert for barna ved at en i personalet gikk inn som lærer i rolle som Phalle og forklarte at hun ble forrådt og såret av en hun stolte på og derfor føler på sinne (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april. 2023).

4.2 Utforskning

Vi ser i vår dataanalyse at personalets villighet og evne til å utforske sammen med barna finner sted i alle prosjektene vi tar for oss. Utforskningen varierer fra å utforske ulike materialer, tema, barnas omgivelser og barna selv. I prosjekt 4 *Jeg besøkte Klosteret* barnehage en lokal utstilling av Ludvig Eikaas sine verk og tok utgangspunkt i hans portretter og selvportretter for å skape et prosjektarbeid hvor de utforsket egen identitet gjennom ulike filosoferende samtaler og kunstformer (Kunstkultursenteret, 2022). Her deltok og oppfordret barnehagepersonalet aktivt barnas utforskende og undrende natur samtidig som de lot barna påvirke prosjektets løp. Prosjektet endte da opp med å gå fra en filosoferende samtale om hvem som er opphøyde nok til å havne på et frimerke, til at barna sendte et brev til kongen med diverse spørsmål. Dette brevet fikk de, til stor begeistring fra barna, svar på.

Kulturbarnehagen Kirkebakken fra prosjektarbeid 2 *Se! Kjenn!* ga barnehagens toddlere, altså de minste barna i barnehagen, sjansen til å arbeide kunstfaglig på sin naturlig utforskende, sansende og kroppslige væremåte. Dette innebar at barna tilegnet seg estetiske erfaringer ved å utforske maling ved bruk av hele kroppen. "Prosjektet involverer de minste barna (1 – 2 år) og løfter frem

barns væremåter ved at barns sanseopplevelser og utforsking har fått lov til å være styrende” (KKS, 2022). Her arbeidet barnehagen i mindre grupper om gangen og tok i bruk pedagogisk dokumentasjon for å fange opp og synliggjøre barnas kommunikasjon og bruk av materialer. Pedersen forteller i vårt intervju at lekenhet, åpenhet og utforsking er noe hun som tidligere jurymedlem oppfatter som et kriterium for å kunne motta prisen (K. Pedersen, personlig intervju, 02. mai. 2023).

4.3 Varighet

Etter å ha lest gjennom og analysert de 7 ulike prosjektarbeidene, ser vi at det er stor variasjon i varigheten. Alle er likevel langvarige. Prosjekt 2 *Se! Kjenn!* og prosjekt 4 *Jeg* pågikk i ca et halvt år og prosjekt 5 *Skulpturpark* hadde videreført et tidligere prosjekt og varte i nesten 3 år. De andre prosjektene nevner ingenting om varigheten, men vi oppfatter det som at det varer i omtrent 3-4 måneder. I intervjuene forteller både Skarprud og Pedersen om viktigheten bak varigheten. Skarprud tilføyer at i et slikt prosjekt trenger man god tid for at barna skal få medvirke og for at personalet skal klare å møte alle barna. Det tar tid å fange barnas interesse. Hun avslutter med å si “hvis prosjektet blir veldig kortvarig så er det nesten slik at barnas medvirkning forsvinner.” (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april 2023). Pedersen forteller at hun ser stor forskjell på prosjekter som går over noen dager kontra flere måneder (K. Pedersen, personlig intervju, 02. mai 2023).

4.4 Tverrfaglighet

Videre i vår dataanalyse, oppdager vi at juryen ofte berømmer barnehager som inkluderer flere fagområder i sine prosjektarbeid. For eksempel i juryens begrunnelse til prosjekt 1 *Malingens uttrykk* hvor det står “Ved siden av kunnskapsområdet “Kunst, kultur og kreativitet” viser barnehagen i søknaden, hvordan de også aktivt arbeider med “Kropp, bevegelse og helse” og “Etikk, religion og filosofi”” (KKS, 2023).

I prosjektene vi analyserer prosjektarbeidene ser vi at flestparten av dem er tverrfaglige. Noen prosjekter har da kun fokusert på forming, andre har fokusert på forming/drama eller

forming/musikk, mens et prosjekt har tatt i bruk alle tre fagområdene. I tillegg er det noen prosjekter som har knyttet andre fagområder opp mot kunsten, som for eksempel prosjekt 6 *Monsterskjelettet Mario*, som knyttet kunstfaglig arbeid opp mot anatomi. Vi spør Skarprud i vårt intervju hva hun mener om tverrfaglighet og fikk svaret “det ligger naturlig å arbeide tverrfaglig når en jobber med kunst og kunstnere, da spesielt samtidskunst.” Videre forteller hun om at tverrfaglighet er forankret i et godt prosjektarbeid, og at hun knytter opp og arbeider med andre fagområder gjennom kunsten. (I. Skarprud, Personlig intervju, 24. april, 2023)

4.5 Forankring ved prosjektet

Originalt i vår dataanalyse velger vi å ikke ta med forankring blant personalet ettersom det ikke nødvendigvis blir vektlagt i barnehagenes søknadstekster, men etter begrepet blir nevnt i begge intervjuene vi foretar oss, velger vi å se over søknadstekstene enda en gang. I denne oppgaven bruker vi uttrykket forankring som et begrep på hvor mye interesse, engasjement, eierforhold og kunnskap personalet har rundt et prosjektarbeid. Det kommer tydelig frem i flere vinnerprosjektbeskrivelser og juryens begrunnelse at baktanke og forankring er viktige elementer i gode kunstprosjekter.

I prosjekt 1 *Malingens uttrykk* sa juryen i sin begrunnelse at “Det grundige forarbeidet som blir gjort med å presentere kunstnerne i personalgruppen bidrar som en kompetanseutvikling.”(KKS, 2023). I prosjekt 2 *Se! Kjenn!* forteller juryen at “Prosjektet bærer preg av dyp respekt og interesse for de minste barnas estetiske tilnærming til verden med og gjennom kroppen.” og at “Barnehagen har jobbet systematisk i å legge til rette for, utforske, observere og dokumentere barns uttrykk (...) juryen er imponert over personalets omsorg og respekt for små barns estetiske læringsprosesser” (KKS, 2022).

I prosjekt 3 *Fra Siljustøl til Uglestøl* forteller juryen at “God dokumentasjon, fagleg forankring og solid arbeid pregar prosjektet. Juryen er begeistra av ein barnehage som brenn for å gje små born store kunstnariske – og kulturelle opplevingar over lang tid” (KKS, 2023). I prosjekt 4 *Jeg*

ser vi også at et av målene til prosjektet var at personalet skulle tilføres ny kompetanse innenfor kunstfagene, noe som er sentralt for en felles forståelse av prosjektet blant personalet.

I begge intervjuene kommer det frem hvor viktig informantene mener det er med baktanke bak aktiviteter og prosjekter. Når Ingrid Skarprud blir stilt spørsmålet: *Hva vil du si kjennetegner gode formingsfaglige prosjektarbeid i barnehagen?* Begynner hun med å fortelle at “Alt må forankres i personalet fra starten av. Sett av tid på personalmøte eller planleggingsdag til å diskutere og bli enige om prosjektarbeidets tema og løp”. Hun fortsetter med å si at “Alle i personalet må ha kunnskap om og forståelse for hvorfor man arbeider slik man gjør. Prosjektarbeid handler om å utvikle hele tiden og benytte seg av pedagogiske verktøy som for eksempel pedagogisk dokumentasjon.” Videre sier hun at “Det er lurt med observatører som fanger opp hvor barnas interesse ligger og deretter ha dialog rundt den pedagogiske dokumentasjonen.” Hun avslutter med å si: “Man trenger ansvarspersoner som fungerer som pådrivere av prosjektet.” (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april, 2023). Pedersen nevner også dette når hun kommenterer på Skarpruds arbeid i prosjekt *7 Mellom, Sammen*. Hun forteller at hun er “Veldig imponert” over forankringen i personalet fra prosjektet *Mellom, Sammen i Bortigard*. Hun legger merke til helheten i prosjektet. “Alle i personalet setter seg inn i og deltar uten at det reserveres til enkeltpersoner”, forteller Pedersen (K. Pedersen, personlig intervju, 02. mai, 2023).

Når Pedersen blir spurt om hva de prosjektene som ikke vinner mangler, svarer hun først at hun ikke ønsker å være så kritisk til de som ikke vinner, men at det er stor sammenheng mellom søknadstekst og prosjekt. “Det er viktig å få frem hva man har gjort, ikke bare gjennom bilde og video. Det er også viktig å reflektere i teksten over eget prosjekt”. Videre forteller hun at det er viktig å reflektere, begrunne og stå for de valgene man har tatt. (K. Pedersen, personlig intervju, 02. mai, 2023).

4.6 Barnehager med spesielle formål

Gjennom vår dataanalyse av søknader fra barnehager som har mottatt Barnehageprisen for Kunst og Kultur, oppdager vi at flere av barnehagene er kunst- og kulturbarnehager eller er deltakerbarnehager i Den Kulturelle Bæremeisen. Prosjektarbeid 1, 2, 6 og 7 finner sted i kunst- og kulturbarnehager eller barnehager som har kunst som en av sine fokusområder. Barnehagene fra prosjektarbeid 3 og 4 er i tillegg tilknyttet Den Kulturelle Bæremeisen.

Når vi spør Skarprud om hun ser på økonomisk støtte som en nødvendighet i et godt kunstfaglig prosjektarbeid, svarer hun at “Barnehagen var en kompetansebarnehage for DKB i begynnelsen. Barnehagen har ikke fått støtte siden. Det hjelper med økonomisk støtte, men er ikke nødvendig.” (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april, 2023).

5.0 Drøfting

Vi trekker i drøftingen frem de samme kategoriene som vi tar i bruk i vår empiri, men vil i denne delen av oppgaven knytte vår empiri opp mot teori og egne kunnskaper samt reflektere over resultatene våre. Gjennom denne fremgangsmåten vil vi komme frem til et solid grunnlag for å besvare problemstillingen vår.

5.1 Barns medvirkning

I offentlige forskrifter for norsk barnehagedrift vektlegges barnets rett til å medvirke. Ifølge Barnehageloven (2020) skal barn jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Alle handlinger og avgjørelser som gjelder barnehagebarna skal også ha barnets beste som et grunnleggende hensyn (Barnehageloven, 2020, §3). Det blir derfor barnehagens oppgave å legge til rette for barnas medvirkning, både i hverdagen og i kunsten. Barnas medvirkning kan i tillegg til å være lovpålagt, skape engasjement og gi barna eierskap til prosjektet (Holten, 2015).

Holten (2015) skriver om sin erfaring med prosjektarbeid hvor barna fikk stor påvirkningskraft, både direkte og indirekte. Her kommer det frem at barna opplevde eierskap til prosjektet og engasjerte seg både i barnehagen og i hjemmet. Det er uvisst om dette engasjementet skyldtes de voksnes innsats i tilretteleggelsen for påvirkning fra barna, men det er mulig at medvirkning var en faktor for suksessen. I prosjekt 4 *Jeg* kan man se at barna fikk betydelig direkte påvirkningskraft på prosjektets løp, da spesielt i samarbeidet med kunstneren Anne Knutsen. Her resulterte barnas spekulering rundt frimerker og kongelige, i et brev med diverse spørsmål og en invitasjon til barnehagens utstilling som ble sendt til det kongelige slottet. Barna viste stor glede når kongen responderte med sitt eget brev hvor han svarte på barnas spørsmål. Barnehagen skriver i sin søknadstekst: “Anne Knutsen har hatt en tilnærming til barna som er forbilledlig. Hun har tatt barna på alvor og latt de styre prosjektet i en retning som vi ikke hadde avtalt på forhånd. Det at kongespørsmålet kom opp og førte til at vi sendte brev til Kongen, ga barna ny kunnskap om både kongehus og om «de som er opphøyde» på frimerker” (KKS, 2022).

Når Skarprud forteller om hva hun selv ser på som kvaliteter ved et godt formingsfaglig prosjektarbeid, kommer hun fort inn på medvirkning. Både direkte og indirekte. Skarprud vektlegger at det skal være rom for at alle skal føle mestring og bli møtt. Hun mener at man skal kunne føle en bredde i kunsten akkurat slik som det er bredde i barn. Noen barn liker at ting er rolig og stille, mens andre foretrekker det ekstreme og fysiske. Barna skal føle et hav av utvalg og alle barna skal kjenne seg igjen i hva barnehagen presenterer (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april, 2023).

Likevel er det viktig at de voksne setter en ramme for arbeidet og veileder barna gjennom prosjektet. Ifølge Pedersen er det viktig med en fast ramme for prosjektarbeidet, men ikke for fast ettersom det da kan bli for voksenstyrt. Noen ganger kan man til og med mangle eller glemme vekk barneperspektivet, og medvirkningen vil dermed falle bort (K. Pedersen, personlig intervju, 02. mai, 2023). Uten voksne rammer og veiledning er det også mulig at enkeltbarnets stemme og påvirkningskraft minskes. Det stilles nemlig også et krav til at barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap hvor alle skal få anledning til å ytre seg, bli hørt og delta (Utdanningsdirektoratet, 2017). Uten de voksne rammene og veiledningen gjennom barns medvirkning, blir det fort mulig at demokratiet faller bort. Når Ingrid Skarprud snakker om hennes prosjektarbeid *Mellom, Sammen*, i vår oppgave referert til som prosjekt 7, forteller hun at det ofte er slik at noen barn roper høyere enn andre og dermed får medvirke mer. I prosjekt 7 ble det tatt i bruk stempel på barnas hender for å holde oversikt over hvem som hadde fått være medvirker som kunstneres assistent og hvem som enda ikke hadde deltatt. Slik fikk alle barna en sjanse til å delta og medvirke (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april, 2023). Vi ser for oss at å få være kunstnerens assistent under arbeidet i prosjekt 7, må ha vært en rimelig opphøyd rolle for barna. Basert på vår egen erfaring av når barna tildeles ansvarsroller i prosjektsammenheng, ser vi for oss at denne rollen vekket stor entusiasme og sikret aktiv deltakelse fra barna i prosessen. Denne entusiasmen i møte med ansvarsroller kan sees igjen i prosjektarbeidene Holte (2015) tar for seg.

“Pedagogisk dokumentasjon henger nøye sammen med et barnesyn der alle barn ses som kompetente, med evne, vilje og lyst til å utforske, leke og lære. Det setter barns medvirkning i planleggingsarbeidet i system og oppmuntrer til en nysgjerrighetskultur der utforskning er en

sentral vei til læring” (Utdanningsdirektoratet, 2018). Pedagogisk dokumentasjon blir sentralt for å bidra til barns medvirkning i samfunnet rundt seg (Carlsen, 2021). Vi ser for oss at man i et prosjektarbeid også kan ta i bruk pedagogisk dokumentasjon for å oppfatte prosjektets utvikling og barnas deltakelse. Her kan personalet observere, dokumentere og jobbe videre med barnas interesser. Man kan også bruke pedagogisk dokumentasjon som metode for å fange opp og vise til barnas aktuelle medvirkning og demokrati gjennom prosjektarbeidet. Dette blir viktig for å synliggjøre oppfyllelsen av kravene som stilles til barnehagen fra offentligheten.

Barnas medvirkning og demokrati i et prosjektarbeid handler ikke om at alle barna skal få velge hva de ønsker at prosjektet skal være. Medvirkning omfatter heller at barna skal ha rom til å tenke fritt samtidig som de lærer å anerkjenne verdien av andres meninger. Barna skal få oppleve at deres stemme blir hørt (Jansen, 2008; her Holte, 2015). Barnehagen er til for barna og skal drives med barnas beste i tankene. Barna bruker store deler av dagen sin i barnehagen. Samtidig foregår store deler av sosialiseringen i de første leveårene enten i barnehagen eller med kjernefamilien. Det gir derfor mening at barna i stor grad har et krav til å få muligheten til påvirke både barnehagehverdagen og selve barnehagesystemet. Dette gjelder også i utformingen og gjennomføringen av barnehagens prosjektarbeid.

5.2 Utforskning

Vi velger å se på voksnes oppfordring til og oppfølging av barnas impulser og utforskning som en form for å oppfylle barnas krav til medvirkning i barnehagen. Impuls er hva man blir inspirert til å gjøre når man blir eksponert til ulike uttrykk, tema eller materialer. Eksempler på dette kan være når barna i et prosjektarbeid får tilbudt et materiale og får lyst til å prøve ut mulighetene materialet tilbyr sammen med støttende voksne. Vi oppfatter at medvirkning og utforskning er nært tilknyttet ettersom de voksnes oppfordring og deltakelse i barns utforskning er en måte barna får mulighet til å medvirke i barnehagen. Barn er naturlig utforskende og vil stadig interessere seg for og ville undersøke ulike aspekter ved omverden. Sæbø (2017) beskriver barns væremåte som utforskende helt fra starten av livet. Som tidligere nevnt innehar de aller minste barna en aktiv, kroppslig og nysgjerrig utforskertrang som i løpet av småbarnsalderen utvikles til en undrende, fantasifull og lekende sosial og kulturell utforskertrang gitt at omgivelsene legger til

rette for det (Sæbø, 2017, s. 17). Barnas deltakelse og aktuelle medvirkning i et prosjektarbeid preges derfor av om deres utforskertrang blir anerkjent og oppfordret av personalet.

De voksnes deltakelse i barnas utforsking er også viktig for å kunne møtes i et tema utenfor barnet, den voksne, og deres relasjon. Dette skaper et såkalt tredje område å møtes på. Dette er ifølge Skjervheim nødvendig for å ha et likeverdig møte mellom mennesker (Torsteinsson, 2017, s. 168). Barna kan derfor ikke fullt forstås som subjekter og medvirkere i barnehagen uten at de voksne setter seg inn i hva som fenger barna og deltar i deres utprøvelse av “det tredje”. Det blir dermed som voksen viktig å møte barna på deres utforskende måte rundt et felles interesseområde, da gjerne i et prosjektarbeid. Dette skjedde i prosjekt 2 *Se! Kjenn!* når personalet gikk inn med barna i et felles tredje fokusområde: maling og tilhørende malingsverktøy.

Ifølge Bakke (2017) må man hvis man ønsker å bli bedre på å skape, utforske det kjente materialets muligheter flere ganger, i tillegg til å møte nytt materiale og nye former (Bakke, 2017). I prosjekt 2 *Se! Kjenn!* la de voksne til rette for barnas utprøving ved å introdusere forskjellige typer verktøy som kunne tas i bruk med malingen. Det ble for eksempel brukt oppvaskkost, svamper, biler, gafler, og barna selv. Personalet oppfordret i tillegg barna til å prøve ut verktøy og teknikker barna kanskje ikke fikk impuls til å prøve ut selv (KKS, 2022). Det blir viktig å nevne at selv om de voksne gikk inn med barna i et felles tredje fokusområde gjennom kunsten, hadde de i oppgave å observere og dokumentere barnas utvikling. Det er dermed mulig at personalet ikke alltid kunne gå fullt inn i utforskingen på samme måte som barna gjorde.

Det blir vanskelig å nevne barnets kreative utforskning uten å komme videre til Reggio Emilias barnehagefilosofi. Ifølge Carlsen (2021) er barnehagepraksisen i Reggio Emilia preget av at voksne interesserer seg for og tar del i barnas utforsking av omverden (Carlsen, 2021, s. 20). Reggio Emilias barnehagedrift preges også som tidligere nevnt av såkalt atelier-kultur hvor barnehagen har et eget formingsrom, et såkalt atelier, og en fagperson med ansvar for rommet. Vi ser i vår dataanalyse paralleller mellom prosjekt 2 og Reggio Emilias barnehagefilosofi, da

spesielt gjennom bruken av pedagogisk dokumentasjon, formingsrom, og utforskende barn og voksne.

De mer åpne prosjektforløpene i Reggio Emilias barnehager skiller seg ut fra den mer tradisjonelle barnehagetradisjonen hvor man følger en detaljert og målstyrt organisering uten åpenhet for nyskapende handling og tenking fra barnas side. Dette begrenser utviklingsrommet for både barna og fremtidig kultur og samfunn. Prosjektarbeid i tråd med Reggio Emilias barnehagefilosofi gir barna mulighet til å ta i bruk sin nysgjerrighet og undersøke omverden gjennom ulike innfallsvinkler med de andre barna som aktive deltakere i utforskingen (Carlsen, 2021, s.157). Vi ser i vår empiri at tilretteleggelse for utforsking i tillegg til en støttende og deltakende voksenrolle gjennom barns utforskende prosesser definerer til en grad alle prosjektene vi har tatt for oss. Dette støttes også opp av vår informant, Kathrine Pedersen, som nærmest setter barns utforskning som et krav til å fortjene barnehageprisen.

5.3 Varighet

Det er viktig å ha god tid når en driver med ulike prosesser, dette gjelder også prosjektarbeid (Kvistad, 2005, s. 136). Man trenger tid til å planlegge, tid til å gjennomføre og tid til å observere og reflektere. Det er ikke mye teori som nevner varigheten til prosjektarbeid, men vi oppfatter at det å arbeide med et tema i lengre tid tilbyr barn og voksne muligheten til å utforske og arbeide med temaet i dybden. Personalet trenger tid til å sette seg inn i prosjektet og forstå temaet, på lik linje som barna (Holte, 2015, s. 22). Et varig prosjektarbeid kan også tilby repetisjon, noe som er viktig for både barna og personalet. Når man planlegger et prosjektarbeid trenger man ikke å sette en sluttdato på det. Det kan fort bli hastverk i prosjektet og aktivitetene når man har satt en sluttdato. Samtidig kan en tidsramme på et prosjekt oppfordre til progresjon og effektivitet, fremfor et langt og utvannet prosjekt hvor barnas interesse faller bort. Vi mener at både personalet og barna kan få et større eierskap til prosjektet om det får gå sin gang og får bli utviklet i en hastighet som kjennes naturlig ut for alle parter. Derfor kan det være en idé å ha planlagt minimum varighet og ikke maximum.

Som nevnt i vår empiri, varer prosjektene vi har analysert fra 3-4 måneder og opptil 3 år. Vi opplever at barnehagene setter av god tid til prosjektarbeidene og tar hensyn til at prosjektet får ha sin egen flyt. Dette fører til at prosjektarbeidets varighet blir lengre. Vi oppfatter derfor lang varighet som en naturlig del av et prosjektarbeid med kvalitet.

Vi har erfart fra tidligere praksisperioder at barnehagene ofte starter et prosjekt ut ifra interesser barna allerede har. Deretter arbeides interessen videre med for å danne et grunnlag for det endelige prosjektarbeidet. Vi har sett at personalet jobber med prosjektet i 2-6 måneder, og at varigheten ofte er basert på i hvor stor grad prosjektet faller i smak hos barna. Samtidig er det givende å ha nye prosjekter om tema som barna ikke har forkunnskap om, slik at barna får nye erfaringer og utfordringer. Man må da arbeide med prosjektet en stund før man kan si om det faller i smak eller ikke. Det kan som tidligere nevnt i vår empiri, ta tid å fange barnas interesse (I. Skarprud, personlig intervju, 24.april 2023).

I en praksisperiode fra tredje studieår hadde vi et arbeidskrav hvor vi skulle planlegge og jobbe med et utviklingsarbeid. Prosjektarbeid og utviklingsarbeid er ikke det samme, men vi kan trekke paralleller mellom dem. Vi hadde i praksisperioden tre uker på å utarbeide et utviklingsarbeid. Dette innebærer å observere, planlegge, igangsette og vurdere arbeidet. Alt samtidig som barna skulle tilvennes vårt nærvær. Tre uker viste seg å ikke være tilstrekkelig tid for å ha et suksessfullt utviklingsarbeid. Det samme kan sies om arbeidsprosessen i et prosjektarbeid. Derfor anser vi det som viktig å beregne god tid om man ønsker et vellykket prosjektarbeid.

Som nevnt tidligere i oppgaven, vektlegger Reggio Emilias barnehagefilosofi både kortvarige og langvarige prosjektarbeid (Carlsen, 2021, s. 18). I vår dataanalyse fokuserer vi på langvarige prosjektarbeid, fremfor de kortvarige prosjektene som gjøres daglig både i Reggio Emilia og norske barnehager. Vi har da kommet frem til at det ikke nødvendigvis er noen fasit på hvor lenge et prosjektarbeid skal vare, men at varigheten avhenger av barnas behov og interesse. Selv mener vi at prosjektarbeid heller bør være langvarig enn kortvarig, ettersom man får mer kunnskap og eierskap til prosjektet.

5.4 Tverrfaglighet

Å utforske og jobbe med kunstfagene forming, musikk og drama, handler om å skape og uttrykke noe, samt oppleve noe nytt og få erfaring. Det handler om å reflektere (Sæbø, 2017, s. 26). De tre kunstfagene uttrykker seg på forskjellige måter, både når det gjelder materialer og utforming. I forming bruker man materialer i ulike former, som tegnepapir, maling, lim og mye annet. I musikk bruker man sin egen stemme og instrumenter som gitar, rytmeegg og trommer. I drama er det kroppen og bevegelsene som er i fokus, og hvordan man bruker kroppen og stemmen i en rolle. Det kan også tas i bruk rekvisitter (Sæbø, 2017, s. 27).

I rammeplanen står det følgende: “I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon” (Utdanningsdirektoratet, 2017). Barnehager skal da jobbe med forming, musikk og drama, men det er ingenting som tilsier at en må jobbe med dem tverrfaglig. På den andre siden forteller Skarprud, som nevnt i vår empiri, at tverrfaglighet er forankret i et godt prosjektarbeid og at hun selv også arbeider med andre fagområder gjennom kunsten (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april 2023). Vi kommer frem til at tverrfaglighet ikke nødvendigvis er et krav for å ha gode prosjekter eller for å vinne barnehageprisen, men at å arbeide tverrfaglig kan være med på å heve kvaliteten av arbeidet.

Av prosjektene vi analyserer er det noen som arbeider tverrfaglig, og noen som ikke gjør det. De som arbeidet tverrfaglig var; prosjekt 1 *Malingens uttrykk*, som tok i bruk forming, musikk og drama, samt andre fagområder som etikk, religion og filosofi. Prosjekt 3 *Fra Siljustøl til Uglestøl*, tok i bruk forming og musikk. Prosjekt 4 *Jeg*, fokuserte på forming, i tillegg til fagområdet kommunikasjon, språk og tekst. Prosjekt 6 *Monsterskjelettet Mario*, jobbet med forming og drama, samt kommunikasjon, språk og tekst. Prosjekt 7 *Mellom, Sammen*, jobbet med forming, musikk og drama. Prosjektene som ikke tydelig arbeidet tverrfaglig var: Prosjekt 2 *Se! Kjenn!* Og prosjekt 5 *Skulpturpark* som kun fokuserte på forming. Barnehagene som er oppført under “ikke tverrfaglig” kan ha jobbet tverrfaglig likevel, men det står ikke nevnt i prosjektsøknaden og vi oppfattet det heller ikke som tverrfaglig. I tillegg så nevner flere av prosjektene at de har observert hvordan barna reagerer på aktivitetene og hvordan de kommuniserer med hverandre. De har da tatt i bruk pedagogisk dokumentasjon som å skrive

praksisfortellinger, føre loggbøker og ta bilder. Selv om vi velger å fokusere på tverrfaglighet når det kommer til kunstfagene, ser vi at de fleste prosjektarbeidene i barnehagen knytter andre fagområder opp mot kunsten slik at det blir tverrfaglig.

Vi oppfatter at å arbeide tverrfaglig åpner opp for at alle barna får mulighet til å utforske noe de har en interesse for, eller noe de er nysgjerrige på. Samtidig oppfyller man flere krav satt av Rammeplanen og andre offentlige forskrifter ved å arbeide tverrfaglig. Tidligere i teksten refererer vi til Skarprud som forteller at “man skal føle en bredde i kunsten, akkurat slik som det er bredde i barn”. Noen barn liker mer rolige og stille aktiviteter, mens andre liker det som er fysisk og høyt tempo. Alle skal kunne kjenne på mestringsfølelsen, og da må de ha et utvalg av ulike aktiviteter. (I. Skarprud, personlig intervju, 23. april 2023) Man kan da knytte flere fagområder opp til kunstaktivitetene for å dekke flere barns interesser og dermed oppnå høyere engasjement og deltakelse i prosjektets løp.

5.5 Forankring ved prosjekter

Å vite hvorfor man gjør det man gjør er viktig for å skape et godt prosjektarbeid, på lik linje som at det å kunne begrunne hvorfor man tar de valgene man gjør i barnehagen er grunnleggende for alt pedagogisk arbeid. Vi ser i vinnerprosjektene at de har gode planer og baktanker bak prosjektene. Man maler ikke bare for å male. Som tidligere nevnt i prosjekt 1 *Malingens uttrykk* kastes det svamper med maling på en vegg. Barnehagen kunne gjort denne aktiviteten bare fordi det er gøy, men handlingen har en baktanke. Barnehagen tok inspirasjon fra kunstnere og knyttet følelser opp til handlingen. Barna fikk bruke kastingen som en uttrykksform for sinne. Juryen legger også ekstra vekt på hvor godt forarbeid det samlede personalet hadde gjort i dette prosjektet.

I prosjekt 2 *Se! Kjenn!* ser man et prosjekt der målet var å gi de minste sanseopplevelser og mestringsfølelse i formingsprosjekt. Barnehagen ønsket at barna skulle utforske og bygge selvtillit rundt maling som medie ved bruk av ulike materialer og verktøy. I barnehagens søknad ser man en tydelig baktanke som personalet bygger et prosjekt rundt.

I boken *Kunstpædagogisk utviklingsarbeid i barnehagen* trekker Thoresen frem tre elementer de ansatte må ha i arbeid med kunstpædagogisk utviklingsarbeid; “Mot, vilje og trygghet” (Thoresen, 2019, s. 26). Selv om dette er i denne kontekst relatert til utviklingsarbeid, vil vi påstå at det er like relevant i et formingsfaglig prosjektarbeid. De tre kriteriene samsvarer med det vi ser i vinnerprosjektene og det vi får høre i intervju i forhold til forankring. For å ha et godt forankret personalet må man ha et personale som tørr, har lyst og er trygge på sin rolle i et formingsprosjekt. Thoresen (2019) forteller at personalet må vise mot, “(...) mot til å våge seg inn på veier de kanskje ikke normalt ville valgt. De må ha mot til å tørre å prøve, og kanskje feile.” (Thoresen, 2019, s. 26). Videre forteller Thoresen at når man feiler, bør man børste av seg skuffelsen og prøve igjen, og vite at det er kanskje i motgang man lærer mest. Her kommer vilje inn, da prøver man igjen. For å ha mot og vilje er det viktig med trygghet, “å kjenne på en trygghet overfor både kollegaer og arbeidsoppgaver vil være til stor hjelp når man skal bruke motet sitt.” (Thoresen, 2019, s. 26). Ordene “genuin interesse” nevnes også i forhold til forankring. Å ha et personale med interesse, vilje og ønske om å tilegne seg kunnskap en så kan videreformidle til barna er viktig. Det blir viktig å ha et personale der alle er med, og sikker i sin rolle i prosjektet samtidig som et personale hvor alle føler seg sett og hørt, og har eierskap over prosjektet. Reggio Emiliias barnehagefilosofi legger også vekt på personalet og pedagogens medvirkning på prosjektarbeid. Den voksnes engasjement, kunnskap og utforskertrang er på lik linje som barnets. “I prosjektarbeid er barna og pedagogene likeverdige utforskere i samme prosess” (Carlsen, 2021, s.156).

Bakke (2017) kommer med en relevant kommentar på barnehagelærerens rolle i kunstprosjektarbeid; “Barnehagelærere skal være påslåtte, lekne, profesjonelle kulturarbeidere og lede det kunstfaglige arbeidet i fysiske materialer sammen med barna” (Bakke, 2017, s.162). Hun avslutter med at “De må ha kunnskaper og mot til å gi både personalet og barn tid og ro(m)” (Bakke, 2017, s.162). Skarprud legger også i intervjuet vekt på viktigheten av å ha en overordnet ansvarlig i slike prosjekter. Slik som at en pedagogisk leder har overordnet ansvar og overblikk på avdeling, burde noen ha overordnet ansvar og overblikk i et prosjektarbeid. Da er det lettere å vite at alt som skal bli gjort, blir gjort (I. Skarprud, 24. april, 2023). Skarprud har tidligere fungert i en slik rolle som kunstnerisk leder i Bortigard Barnehage fra prosjekt 1 *Malingens Uttrykk* og prosjekt 7 *Mellom, Sammen*.

5.6 Barnehager med spesielle formål

Vi ser at det går igjen i flere vinnerprosjekter at de enten er kulturbarnehager eller barnehager som får økonomisk støtte, for eksempel gjennom Den Kulturelle Bæremeisen, også kalt DKB. “Den Kulturelle Bæremeisen (DKB) er et ledd i Bergen kommunes kunst- og kultursatsing på barn og unge. Ordningen har en todelt profil. Barna skal møte kunsten på de profesjonelle kunstarenaene, og kunstnere skal jobbe i utvalgte barnehager med å skape kunst sammen med barna” (Bergen Kommune, 2023). Barnehagene i Reggio Emilia har også kunst som fokus og har blitt idolisert verden rundt for deres resultater og filosofi (Carlsen, 2021). Men ikke alle barnehager har spesielle formål. Når vi intervjuer Skarprud, mener hun at økonomisk støtte er et godt hjelpemiddel, men absolutt ikke nødvendig (I. Skarprud, personlig intervju, 24. april, 2023). Grunnen til at vi drar dette frem som et element for gode formingsprosjekter i barnehagen er fordi vi mener det er viktig å trekke frem at det er hjelpemidler tilgjengelig. Det å ha aktivt fokus på forming enten som kulturbarnehager, eller som barnehage som tar nytte av økonomisk støtte spesielt ment for å gi barna kreative opplevelser gir gode resultater. Flere av barnehagene tar også inspirasjon av Reggio Emilia filosofien og er kulturbarnehager, slik som ved barnehagen som gjennomførte prosjekt 1 *Malingens uttrykk*. Prosjekt 1 ble gjennomført av Bortigard Barnehage, som kaller seg en naturnær barnehage med kunst i sentrum (Studentsamskipnaden på Vestlandet, u.å.). Prosjekt 2 *Se! Kjenn!* er gjennomført av Kirkebakken barnehage som også er en kulturbarnehage. Dette viser at målrettede kulturbarnehager, eller målrettet økonomisk støtte ikke er nødvendig, men at å arbeide slik gir forming den plassen den trenger og fører til gode resultater. Vi vil derfor dra dette frem som et av de seks elementene i gode formingsfaglige prosjektarbeid.

6.0 Avsluttende refleksjoner

Hensikten med oppgaven vår er å få innsikt i hva som *kjennetegner god formingsfaglig praksis under prosjektarbeid i barnehagen*. Dette belyser vi ved å trekke frem syv tidligere vinnere av barnehageprisen og analysere dem. Når vi analyserer kommer vi frem til seks elementer som går igjen. Vi intervjuer også jurymedlem og kontaktperson for barnehageprisen Kathrine Pedersen i tillegg til flergangsvinner og kommende jurymedlem Ingrid Skarprud. Dette hjelper oss å utfylle og bekrefte det vi ser i analysen av vinnerprosjektene. Vi anonymiserer ikke informantene våre ettersom de ikke er tilfeldige informanter for en gruppe, men er særskilt valgt for sin innsikt og kompetanse på området vi tar for oss.

Under intervjuene blir vi introdusert til begrepet forankring og dens sammenheng i pedagogikk og prosjektarbeid. Vi velger å legge forankring frem som en av de seks elementene vi vil legge vekt på i vår oppgave. Vi legger vekt på *barns medvirkning, utforskning, varighet, tverrfaglighet, forankring*, og til slutt *barnehager med spesielle formål*. Vi arbeider basert på teori fra Reggio Emilias barnehagefilosofi ettersom prosjektarbeid står sentralt i filosofi. Vi har også supplert med diverse teori tilknyttet fagboken *Kunst, kultur og kreativitet: kunstfaglig arbeid i barnehagen* (2017) hvor vi får bekreftet styrken av elementene vi har valgt.

Barns medvirkning er både lovpålagt, men kan også hjelpe barnas engasjement og eierskap over prosjektet. *Utforskning* er nært knyttet til medvirkning og handler om å oppfordre og styrke den naturlige utforskertrangen til barna. Prosjekt av kvalitet vil ofte som naturlig konsekvens ha en relativt lang *varighet*. Vi ser at 3-4 måneder og oppover er der gjennomsnittet for varighet i våre utvalgte prosjektarbeid ligger. Å jobbe *tverrfaglig* gir barna en mer helhetlig kunstopplevelse og gir barna større mulighet til å fanges av innholdet. For å få et prosjekt med god deltakelse fra personalet og gode pedagogiske resultater er *forankring* sentralt. Man må vite hvorfor man gjør det man gjør, ha kunnskap og føle engasjement og eierskap i voksenrollen for å kunne gi best mulig opplevelser til barna. Vi ser til slutt at *barnehager med spesielle formål* har høy kvalitet av formingsprosjekter, noe som blir en naturlig konsekvens av å sette fremhevet og aktivt fokus på det kunstfaglige. Dette er da ikke en nødvendighet med spesielle formål eller økonomisk støtte, men noe vi likevel ser verdi i å trekke frem.

I denne undersøkelsen kommer vi frem til at disse seks elementene kjennetegner god formingsfaglig praksis under prosjektarbeid i barnehagen. Letingen etter disse elementene oppleves som utrolig givende og prosessen gir oss en mye bedre forståelse på hva man burde legge vekt på i prosjektarbeid som pedagogisk leder. Det gir oss byggeklosser for gjennomføring av fremtidige prosjektarbeid når vi går ut i barnehagehverdagen som profesjonsutøvere. Vi tenker også at det er givende å kunne sette lys på og trekke frem barnehageprisen og deres arbeid ettersom vi ikke har noe tidligere erfaring med dem og deres viktige fokus på kunst og kultur i barnehagen. Vi ønsker også å takke våre intervjuobjekter Ingrid Skarprud og Kathrine Pedersen for deres berikende kunnskap og innspill til denne undersøkelsen. I tillegg ønsker vi å takke vår veileder Ingvard Bråten.

7.0 Litteraturliste

- Bakke, K. (2017) *Kunsten å skape i flate og rom - med hovedvekt på tegning*. Jenssen, C. Sæbø, A. B. (Red.) *Kunst, Kultur og Kreativitet: kunstfaglig arbeid i barnehagen* (2. utgave) Fagbokforlaget.
- Barnehageloven (2020) *Lov om barnehager (barnehageloven)* (LOV-2005-06-17-64) Lovdata.no https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_2
- Bergen Kommune (14.04.2023) *Den Kulturelle Bæremeisen*. Bergen.kommune.no <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/kultur-idrett-og-fritid/kultur/kulturtilbud/den-kulturelle-baremeisen>
- Carlsen, K (2021). *Reggio Emilia : atelierkultur og utforskende pedagogikk*. Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave) Gyldendal.
- Frisch N. S. (2018) Barnehagens historie i et kunst- og håndverksfaglig lys. Letnes, M. Moe, J. (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Holte, L. (2015) *Pedagogikkens hjerte: en inspirasjonsbok om barns medvirkning, prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon*. Styd Kommunikasjon.
- Kvistad, K. & Søbstad, F. (2005) *Kvalitetsarbeid i barnehagen*. Cappelen akademisk forlag.
- Letnes, M. (2018) Rammeplanene fortid - nåtid - fremtid. Frisch, N. S. Moe, J. (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utgave) Universitetsforlaget.
- Moe, J (2018) Materialer, form og rom - inne og ute. Frisch, N. S. Letnes, M. (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Møen, I & Thoresen, E. (2019) *Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen*. Fagbokforlaget.
- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (Ukjent publiseringsdato) *Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur..* Kunstkultursenteret.no <https://kunstkultursenteret.no/forskning-og-utvikling/barnehageprisen/>

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (Ukjent publiseringsdato) *Om senteret*. Kunstkultursenteret.no <https://kunstkultursenteret.no/om-senteret/>
- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (02.05.2023) *Suksessfaktorer i arbeid med kunst, kultur og kreativitet*. Kunstkultursenteret.no https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/suksessfaktorer-i-arbeid-med-kunst-kultur-og-kreativitet/?fbclid=IwAR2HvzXwpkJcNPXTQSBRYTwDd7OdM3hwJ8fAiIUYPg-uogRXm_rcbQk6ACw
- Norsk Reggio Emilia Nettverk (ukjent dato for publikasjon) *Reggio Emilia i Nord-Italia*. Reggioemilia.no <http://www.reggioemilia.no/om-reggio-emilia.html>
- Sikt (u.å.) *Vanlige behandlingsgrunnlag i forskning*. Sikt <https://sikt.no/samtykke-og-andre-behandlingsgrunnlag>
- Studentsamskipnaden på Vestlandet, *Om Bortigard barnehage*. Sammen.no <https://www.sammen.no/no/bergen/barnehage/bortigard/om-oss>
- Sæbø, A. B. (2017) Kunstfagenes plass i barnehagen. Bakke, K. Jenssen, C. (Red.) *Kunst, kultur og kreativitet - Kunstfaglig arbeid i barnehagen* (2. utgave) Fagbokforlaget.
- Thoresen, E. (2019) Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen. Møen, I. (Red.) *Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen*. Fagbokforlaget.
- Torsteinson, H. (2017) Prosjektbasert arbeid - om barns medvirkning og kunstfaglig aktivitet i barnehagen. Bakke, K. Jenssen, C. & Sæbø, A. B. (Red.) *Kunst, kultur og kreativitet - Kunstfaglig arbeid i barnehagen* (2. utgave) Fagbokforlaget.
- Utdanningsdirektoratet (28.06.2018) *Pedagogisk dokumentasjon i barnehagen*. Udir.no <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/pedagogisk-dokumentasjon/ped-dok-didaktisk-perspektiv/prosjektarbeid/>
- Utdanningsdirektoratet (01.08.2017) *Rammeplan for barnehagen*. Udir.no <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

7.1 Litteraturliste prosjektarbeid

Vi velger å ha en separat litteraturliste for prosjektarbeid brukt i dataanalysen for å gi en bedre oversikt og gjøre det lettere for lesere å finne frem til prosjektene vi refererer i oppgaven.

- **Prosjekt 1:** Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (13.02.2023) «*Malingens uttrykk*» – å bruke kunsten til å uttrykke følelser. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/malingens-uttrykk-a-bruke-kunsten-til-a-uttrykke-folelser/>
- **Prosjekt 2:** Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (21.11.2022) *Se! Kjenn!* – små barns møte med maling som material og teknikk. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/se-kjenn-sma-barns-mote-med-maling-som-matterial-og-teknikk/>
- **Prosjekt 3:** Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (14.02.2023) *Fra Siljustøl til Uglestøl- kultur, arkitektur og kreativt gjenbruk*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/fra-siljustol-til-uglestol-kultur-arkitektur-og-kreativt-gjenbruk/>
- **Prosjekt 4:** Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (06.12.2022) «*Jeg*» – maling, drama og filosofi i barnehagen. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/jeg-maling-drama-og-filosofi-i-barnehagen/>
- **Prosjekt 5:** Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (08.11.2022) *Skulpturpark- samarbeid mellom profesjonelle kunstnere og barnehage*. Kunstkultursenteret.no <https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/skulpturpark-samarbeid-mellom-profesjonelle-kunstnere-og-barnehage/>
- **Prosjekt 6:** Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (13.02.2023) *Monsterskjelettet Mario – et tverrfaglig kunstprosjekt*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/monsterskjelettet-mario-et-tverrfaglig-kunstprosjekt/>
- **Prosjekt 7:** Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (29.11.2022) *Mellom, sammen – kunstpedagogisk prosjektarbeid i barnehagen*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/mellom-sammen-kunstpedagogisk-prosjektarbeid-i-barnehagen/>

8.0 Vedlegg

Her presenterer vi vedleggene som tas i bruk og nevnes i oppgaven.

8.1 Vedlegg 1: Analyse av prosjektarbeid

“Malingens uttrykk”

I Bortigards kunstprosjekt *Malingens uttrykk* tok de inspirasjon fra maling og uttrykksformene til ulike kunstnere. Barnehagen hadde et ønske om å gjøre kunsten mer levende og tilgjengelig for barna samtidig som barna skulle få erfare at kunst ikke har en fasit, men har rom for individuelle tolkninger og opplevelser. Barnehagen har ansatt en kunstpedagog og har ofte hatt besøk av ulike kunstnere.

Mål for prosjektet:

- Skape et nonverbalt og inkluderende prosjekt, der barna kan identifisere seg og delta i prosessene.
- Gi barna mulighet til å møte en uttrykksform som passer deres estetiske identitet.

(KKS, 2023)

Gjennomføring

Barnehagen tok for seg fem ulike kunstnere og deres uttrykksformer, og de ble knyttet opp til ulike følelser og stemninger som barna kunne relatere til. Følelsene/stemningene som ble brukt var glede/entusiasme, undring, aggresjon/sinne og sorg/urettferdighet. Kunstnerne ble presentert for barna før aktivitetene startet.

Kunstnere:

- Jackson Pollock

- Ida Ekblad
- Fabienne Verdier
- Hilma Af Klint
- Niki de Saint Phalle

Ulike aktiviteter:

- Personalet var kledd ut som klovner, griset med maling (på papir) og kjørte over maling med biler og sykler. Etter forestillingen fikk barna fortsette med å splasje maling og kjøre over malingen. (glede/entusiasme)
- Barnegruppen ble plassert i et helt stille rom. Plutselig dukket det opp en person som danset til musikken han hadde på ørene. Det var et glassvindu som skilte dem, og personen begynte å male på vinduet. Etter en stund strømmet musikken inn i rommet og barna ble oppfordret til å høre på musikken og tegne etter bevegelsene. (undring)
- Utifra bildene som er delt, ser det ut som at barna fyller svamper med maling og kaster de på veggen og bakken. (aggresjon/sinne)

Juryens begrunnelse

Det grundige forarbeidet som blir gjort med å presentere kunstnerne i personalgruppen bidrar som en kompetanseutvikling. Personalgruppen legger til grunn en lekende og utforskende tilnærming på måten de presenterer kunstnerne for barna. Dette gir impulser som legger grobunn for barnas utforskning, opplevelser og læring.

Aktivitetene veksler mellom å være forberedte og spontane, verktøy og materialer er tilgjengelige også utenfor de planlagte verkstedsaktivitetene. Barna møter maling både inne og ute, og jobber med varierte størrelser, teknikker og ulike følelsesuttrykk.

Prosjektet fremstår som godt forankret i rammeplanen. Forming og malingens uttrykksformer står i fokus, men bruker også elementer fra musikk og drama.

Litteratur

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (13.02.2023) «*Malingens uttrykk*» – å bruke kunsten til å uttrykke følelser. Kunstkultursenteret.no

<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/malingens-uttrykk-a-bruke-kunsten-til-a-uttrykke-folelser/>

“Se! Kjenn!”

Kulturbarnehagen Kirkebakken ønsket å legge til rette for, støtte og utvide barns estetiske erfaringer med maling som materiale og teknikk. Prosjektet involverte 1-2 åringer og løftet frem barns væremåter ved at barns sanseopplevelser og utforskning fikk lov til å være styrende. Personalet var opptatt av å anerkjenne og bidra til at barna får tro på egne ressurser og opplever mestring i hverdagen.

Mål for prosjektet:

- Barna skal bli kjent med og stole på sin egen sansing
- Barna skal oppleve mestring ut fra eget ståsted
- Barna skal få estetiske erfaringer og opplevelser som skal gi grobunn for fantasi og kreativitet
- Sansing, oppdagelser og erfaringer skal være i fokus
- Barna skal få erfaring med ordentlige og stødige materialer

(KKS, 2022)

Gjennomføring

Personalet delte barna i små grupper, ca 2-3 barn sammen med en voksen, for at det skulle være lettere for den voksne å observere. Materialene ble klargjort på forhånd, slik at tiden og fokuset ikke gikk bort fra barnas utforskning. Barna ble introdusert for ulike verktøy og ble oppfordret av personalet til å teste dem ut. De tok i bruk flere utradisjonelle verktøy i utforskningen som for eksempel hender, føtter, biler og bobleplast. De ble også brukt tjukke lerret og papp som bakgrunn for å forhindre at ting gikk i stykker i forbindelse med barnas kroppslige forskningsmetode.

Juryens begrunnelse:

Prosjektet bærer preg av dyp respekt og interesse for de minste barnas estetiske tilnærming til verden med og gjennom kroppen. Det som utmerket seg er personalets varhet og respekt for det enkelte barns prosesser. Arbeidet kan på mange måter synes enkelt, men juryen anser det for å være svært forbilledlig. Barnehagen har jobbet systematisk i å legge til rette for, utforske, observere og dokumentere barns uttrykk. Det er et prosjekt som løfter frem små barns væremåter ved at barns sanseopplevelser og utforskning har fått lov til å være styrende. Juryen er i tillegg imponert over personalets omsorg og respekt for toddlernes estetiske læringsprosesser (KKS, 2022).

Litteratur

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (21.11.2022) *Se! Kjenn! – små barns møte med maling som material og teknikk*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/se-kjenn-sma-barns-mote-med-maling-som-material-og-teknikk/>

“Fra Siljustøl til Uglestøl - kultur, arkitektur og kreativt gjenbruk”

Barnehagens satsningsområder er natur, kunst og kultur. Inspirert av Reggio Emilia barnehagens filosofi. Barnehagen er en av deltakerbarnehagene i Den Kulturelle Bæremeisen (KKS, 2023).

Mål for prosjektet

- Barna skal bli kjent med kulturlivet i sitt eget nærmiljø.
- Barn og voksne blir kjent med både komponisten og mennesket Harald Sæverud.
- Barn og voksne får ny innsikt i arkitektur som fag og kunstform.

Gjennomføring

Målet med oppgaven var at barna skulle bli bedre kjent med kulturlivet i barnehagen sitt nærmiljø og hvilke kulturskatter som fantes rundt barnehagen. De valgte å fokusere på en komponist som levde store deler av livet sitt i deres nærmiljø; Harald Sæverud. Sæverud var en komponist med kjærlighet for dyr og naturliv, slik som ugler og steiner.. Prosjektet startet høsten og uglene ble noe veldig konkret og spennende for barna å fokusere på. Sæverud var også arkitekt og bygde egen bolig. Det ble da naturlig for barnehagen å samarbeide med en kunstner arkitekt for å skape såkalte uglehus.

Prosjektet hadde som mål å inkludere alle barna så aktivitetene ble tilpasset aldersgruppe. barnehagen forteller selv “Landskap og planlegging og bygging av uglehus ble de eldre barna sitt hovedfokus, mens «landart» og arbeidet med en såkalt musikksti på vei til Uglestølen ble knyttet til de yngre barna. På småbarnsavdelingene sto lytting i fokus. Vi lyttet og danset til Sæverud sine komposisjoner, og vi lyttet etter lyder (spesielt ugler) på vei til Uglestølen og området rundt.” (KKS, 2023). Alle barna fikk bli hørt men ikke alle sine ideer ble tatt videre, en liten smakebit på demokratiet. Sammen pyntet de uglehusene med fjær, metall, stein og glitter.

Juryens begrunnelse:

Nok en gang så juryen barnehager fra Bergen kommune tilknyttet Den Kulturelle Bæremeis utmerke seg i barnehageprisen. Barnehagen har målrettet arbeidet med kunst og kultur og kreativitet helt siden oppstart. barna har selv vært med å utforme prosjektet med hva de hadde interesse for. “Spennande bruk av gjenbruksmateriale resulterer i fantasifulle fuglekasser som blir skapte i eit skogsområde som borna kallar Uglestøl. Tilnærminga til landskapet og naturen blir gjort i same ånd som Sæverud hadde til sitt Siljustøl. God dokumentasjon, fagleg forankring og solid arbeid pregar prosjektet. Juryen er begeistra av ein barnehage som brenn for å gje små born store kunstnariske – og kulturelle opplevingar over lang tid” (KKS, 2023).

Litteratur

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (14.02.2023) *Fra Siljustøl til Uglestøl-kultur, arkitektur og kreativt gjenbruk*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/fra-siljustol-til-uglestol-kultur-arkitektur-og-kreativt-gjenbruk/>

“Jeg - maling, drama og filosofi i barnehagen”

Om prosjektet

Klosteret barnehage vant i 2010 Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur for prosjektet “Jeg” - maling, drama og filosofi i barnehagen. Gjennom prosjektet fant barnehagen inspirasjon fra Bergen kunstmuseum sin utstilling fra høsten 2009 av Ludvig Eikaas sine verk, da spesielt hans mange portretter og selvportretter. Bildet “Jeg” åpnet opp for flere måter å se seg selv på og ble dermed et grunnlag for barnas filosofering rundt egen identitet og det følgende prosjektet.

Mål for prosjektet

- Jobbe videre med modeller for prosjektarbeid i kunst og kulturfag som kan videreføres til nye prosjekter i barnehagen
- Barna skal få nye kunstopplevelser og bli oppmuntret og inspirert til å ta i bruk flere av sine kreative sider
- Personalet skal tilføres ny kompetanse innenfor kunstfagene

(KKS, 2023)

Gjennomføring:

Prosjektet besto av flere små prosjekter, da ofte malerier og bilder, med barna i fokus. Gjennom prosjektet har det også vært flere filosofiske samtaler knyttet til følelser og identitet. Prosjektets aktiviteter og innhold ble i tillegg tilpasset de forskjellige aldersgruppene i barnehagen.

I prosjektets løp samarbeidet de med kunstneren Anne Knutsen og fokuserte på Eikaas` Frimerkebilde med spørsmålet “Hvem er verdige nok til å komme på et frimerke?” i tankene. Her filosoferte de og kom frem til at kongelige som oftest er på frimerke. Anne Knutsen og barna ble enige om å sende et brev med spørsmål til kongen, som han endte opp med å sende svar tilbake på. Det ble i tillegg tatt bilde av og laget frimerke av barna. Bildene ble brukt som et type bildelotto/memoryspill gjennom avdelingene.

Juryens begrunnelse for tildeling av prisen:

“ Juryen for barnehageprisen for kunst og kultur roser barnehagens metoder med å jobbe reflekterende og kreativt innen tema som berører barns identitet og selvfølelse. Samtalene tar utgangspunkt i det lokale og nære, men griper videre inn i det indre og allmenngyldige med spørsmål som ”Hvem er jeg i forhold til resten av verden?”. Barnehagen lager frimerker av barnas foto og selvportretter og spekulerer på kongens rolle som frimerkeobjekt. At barnehagen henvender seg til kongehuset for å få svar på sine filosofiske spørsmål, viser at personalet tar barnas engasjement og innlevelse på alvor” (KKS, 2022).

Litteratur

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (06.12.2022) «Jeg» – maling, drama og filosofi i barnehagen. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/jeg-maling-drama-og-filosofi-i-barnehagen/>

Skulpturpark

Mål for prosjektarbeidet

“Vi ønsker å presentere kunst for barn gjennom en estetisk innstilling. En estetisk opplevelse er for oss når inntrykkene gir oss en følelse; sint, glad, rolig, lykkelig, provosert osv. Estetisk innstilling blir da å la barna få være i det sanselige, uten å bli stoppet eller avledet, og få bekreftelser gjennom anerkjennende kommunikasjon. Vi skal gi barna mulighet til å oppleve, å bli kjent med kunst som sitt eget.” (KKS, 2022)

Gjennomføring

Røkeberg barnehage er en natur- og kulturbarnehage. Prosjektet barn og kunst startet i 2007 og var i 2009-10 i den siste fasen som omhandler kunst for barn. Tidligere fokus på kunst med og av barn. Målet nå var å skape kunst for barn i barnehagens uteområde. 5 kunstnere kom sammen for å skape en skulpturpark for barna. “Ved å tilby barn kunst i barnehagens miljø, håper vi at det vil stimulere det spontane og kreative barnet.” (KKS, 2022)

For å bevare barnas medvirkning skulle kunsten kunne brukes og anvendes av barn i alder 1-6. Kunstnerne kom for å vise barna kunsten sin for å gjøre barna kjent med den og lot barna delta og uttrykke sine meninger. Kunstnerne tok også inspirasjon fra observasjoner av barna i lek og samspill. Det er også et tett samarbeid mellom kunstnerne og pedagogene. Arbeidet resulterte i flere interaktive skulpturer på barnehagens område.

Deltakende kunstnere:

- Morten Viskum – samtidskunstner
- Maria og Magnus Hesslid – glasskunstnere
- Rune Guneriussen – fotokunst
- Kristin Skagen – Billedkunstner

Juryens Begrunnelse:

Får prisen andre år på rad. “Juryen mener at barnehagen på en fremragende måte evner å satse på kvalitet, innovasjon og lekenhet ved å ta barns kognitive og estetiske opplevelser på alvor. Vi oppfordrer barnehagen til senere å vise oss resultatet av skulpturparken – og ikke minst barnas forhold til den.” (KKS, 2022).

Litteratur

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (08.11.2022) *Skulpturpark- samarbeid mellom profesjonelle kunstnere og barnehage*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/skulpturpark-samarbeid-mellom-profesjonelle-kunstnere-og-barnehage/>

Monsterskjelett Mario

Gjennomføring

Basert på de eldste barnas interesse knyttet til monstre og skjeletter. Personalet lot barna utforske modeller av menneske skjeletter, hodeskaller fra sauer og diverse kjøttbein. På et punkt fikk de

tilgang til en anatomisk dukke og en hjerne fra senteret for hukommelsesbiologi ved NTNU. I tillegg ble barna oppmuntret til å samle informasjon på egen tid via internett, tegninger og skisser av skjeletter. I forbindelse med åpningen av og forventninger til samarbeidet med det da nyopprettede Remida-senteret i Trondheim, bestemte barnehagen seg for å lage en gave til senteret. Gaven skulle være et monster-skjelett.

Prosjektet var tverrfaglig og prosessorientert og fant sted hele vinteren og deler av våren. Her samarbeidet de med billedkunstner Anne Helga Henning. Gjennom hele prosessen la pedagogene vekt på å lytte til barna. Første del av prosjektet gikk ut på å tegne og videreutvikle tegninger av menneskeskjelett. Tegningene ble deretter samlet for å danne en endelig skisse av monsterskjelettet. Her samarbeidet de med billedkunstner og daglig leder på ReMida senteret, Pål Bøyese, om å trekke elementer fra alle barnas tegninger og sette det sammen til den ferdige skissen. Deretter gikk samtalen over til hvilke kvaliteter barna ønsket at monsteret skulle ha. Her bestemte barna seg for at de ønsket et stort monster som ikke ble ødelagt. Pål Bøyese foreslo at monsteret ble sveiset sammen i stål og møtte stor entusiasme fra barna. I tillegg samarbeidet de med en dansegruppe og en yogainstruktør om å prøve ut forskjellige bevegelser og teknikker. Når Pål Bøyese kom tilbake med det sammensveidede monsteret, bestemte barna seg for å tilføye skjelettet et blodsystem, hjerte, fordøyelsessystem og hjerne med materialer fra ReMida senteret.

Juryens begrunnelse for tildeling av pris:

Juryen ble fascinert av barnehagens evne til å forene kunnskap, oppdagertrang og skaperglede under prosjektet. Svartlamon barnehage tok utgangspunkt i barnas interesse for monstre og skjeletter og knytter en bro mellom fantasi og naturvitenskapelig realisme. Personalet støtter, tilføyer, inspirerer og veileder barna under prosjektets gang. Personalet viser stor vilje til å hente inn tverrfaglig kompetanse fra nærmiljøet innen billedkunst, forskning, gjenbruk, sveising, dans og yoga. Barnas medvirkning ble tatt på alvor og den kunstneriske prosessen preges av demokrati, kreativitet og spontanitet. Barna får koble egne følelser og refleksjoner med kunnskap og intellekt.

Litteratur

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (13.02.2023) *Monsterskjelettet Mario – et tverrfaglig kunstprosjekt*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/monsterskjelettet-mario-et-tverrfaglig-kunstprosjekt/>

Mellom, Sammen

Mål for prosjektet

- Gjennom arbeid med kunst skal barna utvikle sin toleranse for hverandre.
- Ved hjelp av film, foto og utstillinger skal kunstprosjektet bidra til å skape samhold og felles opplevelser for de ulike kohortene i barnehagen.

(KKS, 2022)

Bortigard arbeider med et ønske om at barna skal oppleve at barnehagens kunstprosjekt jobbes med i hele barnehagen og danne en fellesskapsfølelse på tvers av avdelingene. I dette prosjektet måtte de tenke annerledes ettersom korona og inndeling i kohorter gjorde at de måtte finne fellesskap på andre måter.

Gjennomføring

Personalet tok utgangspunkt i tre forskjellige kunstnere med ulike uttryksmåter i kunsten: Sarah Sze, Yoko Ono og Heather Hansen. “Heather Hansen jobbar kroppsleg i brytningspunktet mellom teikning og dans. Sarah Sze har ein taktil og finmotorisk tilnærming med sine konstruksjonar, mens Yoko Ono har ein filosofisk og kognitiv arbeidsmåte ved hjelp av sine instruksjonar.” (KKS, 2022)

Barnehagen tok i bruk uterommet for å danne en installasjon på tvers av avdelingene inspirert av Sarah Sze. Personalet kunne ofte finne på å kle seg ut som de aktuelle kunstnerne for å inspirere og fenge barna. Sarah Sze var ikledd en hvit drakt med symbol på ryggen og hadde en verktøykasse fylt med verktøy for å videreutvikle skulpturen i uterommet. Karakterens

fremtredelse signaliserte for barna at en kunstaktivitet snart skulle igangsettes. Barnehagen hadde også et ønsketre på uteområdet inspirert av Yoko Ono. Kunstnerne kunne også kombineres i barnehagens arbeid. Sammen arbeidet barna og personalet på de samme installasjonene for å oppnå en fellesskapsfølelse gjennom pandemien. Det ble i tillegg arbeidet mye digitalt grunnet pandemien.

Juryens Begrunnelse:

“Mellom, Sammen går den profesjonelle kunsten uredde i møte. Metodikken er kompromissløs på den måten at alle voksne og barn må gi seg hen til prosjektet. Resultatet er stor trygghet og lek kombinert med sanselighet og respekt for kunsten som et språk. På den måten skapes en arena hvor man kan leve ut både problemstillinger og følelser som kanskje ikke kommer godt nok til uttrykk på andre måter i livene våre. Gjennom å leke seg inn i kunsten inviteres barna tidlig inn i kunstfeltets univers, og gjør det til sitt. Det er gledelig for juryen å se en barnehage som jobber helhetlig med kunstpedagogisk arbeid over tid.” (KKS, 2022)

Litteratur

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (29.11.2022) *Mellom, sammen – kunstpedagogisk prosjektarbeid i barnehagen*. Kunstkultursenteret.no
<https://kunstkultursenteret.no/ressursbase/mellom-sammen-kunstpedagogisk-prosjektarbeid-i-barnehagen/>

8.2 Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Spørsmål Kathrine Pedersen:

- Hvor mange medlemmer er det i juryen?
- Hva er de viktigste kriteriene man må oppfylle for å vinne prisen basert på et prosjektarbeid med forming i fokus?
- Hva vil du si kjennetegner gode formingsfaglige prosjektarbeid i barnehagen?
- Hva mangler de prosjektene som ikke vinner?
- Følger man som jury noen offisielle kriterier, og er det noe du vektlegger spesielt?
- Er det et tidligere formingsrelatert vinnerprosjekt som utmerket seg ekstra i dine øyne? Hva var spesielt med det?
- Ved vurdering av vinnere blir det tatt i bruk noe faglitteratur og/eller lover. Om så, hvilke?

Spørsmål Ingrid Skarprud:

- Hva vil du si kjennetegner gode formingsfaglige prosjektarbeid i barnehagen?
- Hva mener gjorde at din barnehage vant prisen for "malingens uttrykk" og "mellom, sammen"?
- Hvilke kvaliteter verdsetter du i et godt formingsrelatert prosjektarbeid?
- Ville du sagt at å være en barnehage med spesielt formål/økonomisk støtte bidrar til bedre kunstfaglig praksis? Utdyp.

Ekstraspørsmål brukt ved behov for utfylling

Medvirkning og impuls

- Ser du på barnas medvirkning som noe som er nødvendig for et prosjektarbeid av kvalitet?
- Hva innebærer det å ta med barns initiativ i et prosjektarbeid?

Utforsking

- Vil du si at personalets deltakelse og engasjement for barnas utforsking er nødvendig i et godt prosjektarbeid?

Tverrfaglighet

- Vil du si at tverrfaglighet er nødvendig for et godt prosjektarbeid?

Varighet

- Av de 6 oppgavene vi har sett på, ser vi at alle har lang varighet. Ser dere på lengden av prosjektet som et kriterium eller er det bare en tilfeldig konsekvens av kvalitetsprosjektet?

Organisasjonsstøtte

- Vi ser også at flere vinnere får økonomisk eller annen hjelp fra ordninger eller organisasjoner som den kulturelle bæremeis, er dette noe dere som jury har sett i de prosjektene som utmerker seg?
- Er det mulig å ha gode prosjekter uten store økonomiske midler?

8.3 Vedlegg 3: Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet ***”Hva kjennetegner god kunstfaglig praksis i barnehagen? - en undersøkelse med utgangspunkt i barnehager som har vunnet barnehageprisen for kunst og kultur”?***

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *fremheve kvaliteter med god kunstfaglig praksis i barnehagen*. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Informasjon som hentes skal brukes i et bachelorarbeid med fokus på barnehager som har mottatt barnehageprisen for kunst og kultur basert på forming.

Vi ønsker å svare på problemstillingen «Hva kjennetegner god kunstfaglig praksis i barnehagen?». Du kan derfor forvente å få spørsmål tilknyttet din erfaring fra deltakelse i prosjektet samt din egen oppfattelse av god kunstfaglig praksis.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet og vår veileder er Førstelektor ved Institutt for kunstfag Ingvard Bråten.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta ettersom du enten har deltatt eller har tilknytning til barnehageprisen for kunst og kultur.

Hva innebærer det for deg å delta?

- Din deltakelse innebærer å delta i et intervju hvor vi spør deg spørsmål knyttet til din deltakelse/tilknytning til prosjektet samt din egen oppfatning av god kunstfaglig praksis i barnehagen. Svarene du gir vil bli dokumentert elektronisk og som fysiske notater. Du vil

få innsikt i disse via email og mulighet til å redigere, tilføye eller trekke tilbake informasjon du har gitt uten videre spørsmål.

- Det vil i tillegg bli hentet informasjon om prosjektet (og eventuelt din tilknytning til og deltakelse i prosjektet) fra offentlige kilder og fra nettsiden: kunstogkultursenteret.no

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Studentene som deltar i dette bachelorarbeidet (Lene Eikanger, Kristine Hevrøy og Synne Louise Nilsen) samt veileder (Ingvard Bråten) vil ha tilgang til informasjonen som oppgis under intervjuene. Informasjon som samles under intervjuene oppbevares elektronisk på maskinvare som bare deltakerne har tilgang til.

Du som deltaker vil være gjenkjennbar i publikasjonen ettersom ditt navn og tilknytning til barnehageprisen for kunst og kultur er relevant for vår oppgaves kredibilitet.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes (når oppgaven godkjennes) i juni 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskolen på Vestlandet, Ingvard Bråten (Føstelektor ved Institusjon for Kunstfag), (kontaktinformasjon)
- Høgskolen på Vestlandet, Lene Eikanger (student), (kontaktinformasjon)
- Høgskolen på Vestlandet, Synne Louise Nilsen (student), (kontaktinformasjon)
- Høgskolen på Vestlandet, Kristine Hevrøy (student), (kontaktinformasjon)
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen, (kontaktinformasjon)

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

Ingvard Bråten

Lene Eikanger, Synne Louise Nilsen og Kristine Hevrøy

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hva kjennetegner god kunstfaglig praksis i barnehagen? - en undersøkelse med utgangspunkt i barnehager som har vunnet barnehageprisen for kunst og kultur», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes grunnet min tilknytning/deltakelse i Barnehageprisen for Kunst og Kultur

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

8.4 Vedlegg 4: Referat fra intervju Ingrid Skarprud

Intervju Ingrid Skarprud 24.04.23

Hva vil du si kjennetegner gode formingsfaglige prosjektarbeid i barnehagen?

Alt må forankres i personalet fra starten av. Sett av tid på personalmøte eller planleggingsdag til å diskutere og bli enige om prosjektarbeidets tema og løp. Arbeide ut ifra enten tematikk eller materiale. I vår barnehage tok vi alltid utgangspunkt i kunstnere, da spesielt samtidskunstnere. Det er enkelt å koble pedagogikk til kunsten i samtidskunst.

Alle i personalet må ha kunnskap om og forståelse for hvorfor man arbeider slik man gjør. Prosjektarbeid handler om å utvikle hele tiden. Benytte seg av pedagogiske verktøy som for eksempel pedagogisk dokumentasjon. Det er lurt med observatører som fanger opp hvor barnas interesse ligger og deretter ha dialog rundt den pedagogiske dokumentasjonen. Trenger ansvarspersoner som fungerer som pådrivere av prosjektet.

Hva mener gjorde at din barnehage vant prisen for "malingens uttrykk" og «mellom, sammen»?

Malingens uttrykk: Det er godt forankret i hele personalgruppen. Vi tør å ta tak i kunstnere som tør å presentere vanskelige deler av samfunnet.

Mellom, sammen: Måltrettet for å oppnå suksessfull kommunikasjon på tvers av avdelinger tross pandemien.

Malingens uttrykk: Sinne knyttet opp mot kunstner som heter Niki De Saint Phalle. Verk som handler om skudd. Brukte våpen til å skyte på maling som eksploderte. Knyttet det opp mot sinne. Hennes kunstverk skapte debatt i personalet ettersom det ble brukt våpen. Motivasjonen bak kunstnerens arbeid var en reaksjon på å ha blitt seksuelt misbrukt av sin far. Barna fikk ikke kjennskap til kunstnerens egentlige motivasjon, men ble presentert en tilpasset versjon hvor lærer i rolle forklarer at hun ble forrådt og såret av en hun stolte på og derfor føler på sinne. Barna kastet svamper dekket i maling mot en gipsvegg. Trygg voksen skaper trygghet i den aggressive handlingen å kaste maling. Sinne er like naturlig som glede. Konstruktive måter å håndtere og uttrykke sinne.

Hvilke kvaliteter verdsetter du i et godt formingsrelatert prosjektarbeid?

Det skal være rom for at alle skal føle mestring. Man skal føle en bredde i kunsten akkurat slik som det er bredde i barn. Noen barn liker at ting er rolig og stille, mens andre liker bedre det ekstreme og fysiske. Barna skal føle et hav av utvalg. Alle barn skal kjenne seg igjen i hva barnehagen presenterer. Mangfold. Man skal være åpen for å presentere kunst fra andre kulturer. Man formidler kulturen gjennom et kunstuttrykk istedenfor å presentere noe fra en kultur man selv ikke er del av. Er man redd for å trekke feil så er det fort gjort at man ikke får gjort noe. Ved å arbeide med kultur-relatert kunst, kan man få større forståelse for kulturen.

Ville du sagt at å være en barnehage med spesielt formål/økonomisk støtte bidrar til bedre kunstfaglig praksis?

Barnehagen var en kompetansebarnehage for DKB i begynnelsen. Barnehagen har ikke fått støtte siden. Det hjelper, men er ikke nødvendig.

Mellom, Sammen forklart av Ingrid:

Arbeid med kunstnere personalet allerede var kjent med. Barna jobbet med en felles konstellasjon ute som alle barna kunne samarbeide på. En avdeling hadde også en installasjon inne. Vi endret på installasjonen hele tiden. Personalet gikk inn i rolle som for eksempel Sarah Sze. Med barnas medvirkning er det ofte noen barn som roper høyere og dermed får medvirke mer. Barna fikk stempel på hånda for å holde oversikt over hvem som hadde fått medvirke i kunsten som kunstnerens assistent slik at alle fikk sjansen til å medvirke. Vi sendte videoer til hverandre på kryss av avdelinger. I tillegg hadde vi en postkasse på hver avdeling hvor vi sendte hverandre post og instruksjoner. Plutselig ga Yoko Ono instruksjoner til Heather Hansen sitt prosjekt. Ønsketre.

Ser du på barnas medvirkning som noe som er nødvendig for et prosjektarbeid av kvalitet?

Ja. Man kan også ta utgangspunkt i ønsker fra både foreldre og personale for å arbeide med et spesielt tema. Vi har også tidligere kombinert følelsesforvaltning, kommunikasjon og kunst.

Vil du si at tverrfaglighet er nødvendig for et godt prosjektarbeid?

Det ligger naturlig å arbeide tverrfaglig når en jobber med kunst og kunstnere. Da spesielt samtidskunst. Tverrfaglighet er forankret i et godt prosjektarbeid. Som kunstfaglig barnehage knytter vi opp og arbeider med andre fagområder gjennom kunsten.

Av de 6 oppgavene vi har sett på, ser vi at alle har lang varighet. Ser dere på lengden av prosjektet som et kriterium eller er det bare en tilfeldig konsekvens av kvalitetsprosjektet?

Hvis man skal ha et godt prosjektarbeid så må en sette av en viss tid. Man skal i tillegg klare å møte alle barna i et prosjektarbeid. Man må elementer som fanger alle barna. For å fange deres interesse, medvirkning og deltakelse så tar det tid. Hvis prosjektet blir veldig kortvarig så er det nesten slik at barnas medvirkning forsvinner.

8.5 Vedlegg 5: Referat fra intervju Kathrine Pedersen

Intervju Kathrine Pedersen 03.05.2023

Hvor mange medlemmer er det i juryen?

Juryen består av opptil tre jurymedlemmer fra ulike felt, men besto i starten av inntil 5 medlemmer. Kathrine har vært med på juryen én gang. Kathrine var med på juryen under «mellom, sammen» som vi arbeider med.

Hva er de viktigste kriteriene man må oppfylle for å vinne prisen basert på et prosjektarbeid med forming i fokus?

Ingen uttalte fokus på spesielle kunstfaglige fordypninger. Gjennomgående metode for hvordan man driver barnehage på. Sammenheng mellom vinnerne. Helhetlig arbeid med rammeplanen og fagområdet kkk. Må vise at barns medvirkning har stått sentralt. Må dokumenteres gjennom pedagogisk dokumentasjon. Prosjektsøknaden skal være en god tekst. Man kan ikke søke hvis ikke prosjektet er ferdig. Fordypning, prosess, utforskning av ulike materialer. Lekenhet og åpenhet. Barna må være med på laget. Medvirkning. Man følger der veien tar en.

Kathrine er enig i punktene vi allerede har kommet frem til. Hun har skrevet en tekst med de viktigste kriteriene som hun sender til oss.

Hva mangler de prosjektene som ikke vinner?

Vil ikke være for kritisk til prosjektene som ikke vinner. Mange prosjekter er veldig gode, men ikke alle får til å se en større sammenheng mellom søknadstekst og prosjekt. Dette kan være avgjørende for om et prosjekt vinner eller ikke. Det er viktig å få frem hva man har gjort, ikke bare gjennom bilde og video. Viktig å reflektere i teksten over eget prosjekt. Viktig med en fast ramme, men ikke for fast. Da kan det bli for voksenstyrt. Noen mangler barneperspektivet og medvirkningen faller dermed bort. Varighet er også viktig, da det er stor forskjell på prosjekter

som finner sted i løpet av noen dager kontra flere måneder. Mange gode prosjektarbeid, men ser et behov for å finpisse søknadsteksten og reflektere og stå for bakgrunn for og prosessen gjennom prosjektarbeidet.

Er det et tidligere formingsrelatert vinnerprosjekt som utmerket seg ekstra i dine øyne? Hva var spesielt med det?

Hun legger spesielt merke til de tre prosjektene som vant under tiden hun var del av juryen. Man ser på de tidligere prosjektene at det var noe helt annet enn det er nå. Man ser en økt kompetanse i de senere årene av prisen. Man må ha et litt kritisk blikk ettersom ikke alle kan vinne prisen. Veldig imponert over forankringen i personalet fra prosjektet «mellom, sammen» i Bortigard. Hun legger merke til helheten i prosjektet. Alle i personalet setter seg inn i og deltar uten at det reserveres til enkeltpersoner.

Ved vurdering av vinnere blir det tatt i bruk noe faglitteratur og/eller lover. Om så, hvilke?

Rammeplan er det primære, og generelle dokumenter for drift av barnehage, men vi har laget oss noen kriterier for juryen. Litt som en huskeliste for hva vi vil med prisen. (Her sa hun noe om verdiene, men det gikk litt fort). Geografisk spredning, ulike typer prosjekter og barnehager, ikke alle prosjekter skal være eksternt finansiert. Overordnet sett så skal de beste prosjektene vinne. Hvis man er tilknyttet barnehagen, så skal andre jury-medlemmer ta over vurderingen for å unngå partiskhet.